

Täysistunto

Tiistai 28.4.2026 klo 14.00—20.29

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain ja saariston kehityksen edistämisestä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 56/2026 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja hallintovaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia. Jos puhujalistaa ei ehditä tässä ajassa käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Keskustelu alkaa. Ministeri Ikonen, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.03 **Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi hyvinvointialueiden rahoituksesta annettua lakia ja siihen liittyen saaristolakia. Rahoituslain keskeiset muutokset koskevat sosiaali- ja terveydenhuollon tarvemallin päivytystä ja kustannuskasvun hillintää hallitusohjelman mukaisesti. Lakien on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2027 alusta.

Tarvemallilla kuvataan sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden tarvetta ja siitä aiheutuva kustannusta eri alueilla. Malli perustuu THL:n tutkimukseen, ja se on lain mukaan päivitettävä vähintään neljän vuoden välein. Päivitys ehdotetaan tehtäväksi niin kutsutulla minimimallilla. THL:n elokuun 2025 tutkimuksessa ehdotettuja merkittäviä tarvetekijöiden ja tietopoimintojen laajennuksia ei vielä otettaisi huomioon vuonna 2027. Tietopohjan luotettavuuteen liittyy edelleen epävarmuutta, ja alueet tarvitsevat aikaa saattaa tietopohjaa kuntoon. Maltillinen päivitys on saanut valmistelun kuluessa alueiden laajan tuen, ja tässä noudatamme heidän toivettaan. Minimipäivityksessä päivitetään tarvemallin taustalla olevia tietoja kustannuksista ja palveluiden käytöstä sekä tehdään nykyisiin tarvetekijöihin ja tietopoimintoihin teknisluonteisia täsmennyksiä ja korjauksia. Tavoitteena on parantaa rahoituksen kohdistumista eri alueilla palvelutarpeesta aiheutuvia kustannuksia vastavasti.

Samalla rajataan osittain yksityisen terveydenhuollon diagnoositietojen huomioon ottamista rahoituksessa. Ne otetaan jatkossakin huomioon hyvinvointialueiden rahoittamien ostopalveluitten ja palvelusetelien osalta siltä osin kuin ne sisältyvät Kelan lääkekorvaus- ja sairauspäivärahatietoihin sekä silloin, kun yksityisen hoidon jatkohoito toteutuu hyvinvointialueen palveluissa. Yksityisen diagnoosit huomioitaisiin jatkossakin niiltä osin kuin ne vaikuttavat hyvinvointialueiden kustannuksiin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2026 vp

Rahoituksen tietopohjan laadun turvaamiseksi esityksessä ehdotetaan, että THL ja valtiovarainministeriö voisivat jatkossa korjata rahoituksen perusteena olevissa rekisteritiedoissa olevia selviä virheitä. Tällä varmistetaan hyvinvointialueiden yhdenvertaista kohtelua sekä rahoituksen oikeellisuutta ja rahoitusmallin uskottavuutta. Korjausmahdollisuuden puute on osoittautunut keskeiseksi epäkohdaksi voimassa olevassa laissa, ja nyt se korjataan.

Tärkeä kokonaisuus ovat hallituksen kustannuskasvun hillinnän tavoitteita toteuttavat ehdotukset. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarpeen arvioidusta kasvusta otettaisiin vuodesta 2027 alkaen huomioon nykyisen 80 prosentin sijaan 60 prosenttia ja määräaikainen 0,2 prosenttiyksikön korotus poistettaisiin vuodesta 28 alkaen. Säästöt kohdennettaisiin alueille sotien määrätymistekijöiden mukaisesti.

Esityksessä ehdotetaan myös uutta niin kutsuttua perälautamallia rahoituksen vähimmäistason turvaamiseksi. Tasauksella turvattaisiin vuosittain rahoituksen vähimmäistaso niille alueille, joilla rahoitus muuten rahoitusmallin eri tekijöistä johtuen vähenisi. Nykyisen lain mukaisesti vuonna 27 jälkikäteistarkistus pienenee, eikä rahoitus enää kasva aivan kaikilla alueilla. Yksittäisten alueiden rahoitusta heikentävät myös heikko väestökehitys ja määrätymistekijöissä eli tarvekertoimissa tapahtuneet muutokset, ja tähän tällä perälautalla toisimme helpotusta. Tasauksella varmistetaan, että näilläkin alueilla olisi jatkossakin mahdollisuudet järjestää asukkailleen lakisääteiset palvelut. Rahoitus tasattaisiin edellisen vuoden tasolle, ja vaadittava määrä kerättäisiin ”euroa per asukas”, yhtä suurena niiltä alueilta, joilla rahoitus kasvaa keskimääräistä enemmän. Tasausmalli on luonteeltaan väliaikainen, rahoitusta vakauttava ratkaisu. Siitä on tarkoitus luopua rahoitusmallin jatkokehittämisen myötä.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi siirtymätasauksia koskevia muutoksia. Soteuudistuksen väliarvioinnin mukaan pysyviä siirtymätasauksia ei ole pidetty perusteltuina, mutta siirtymätasauslisät muodostavat edelleen niin merkittävän osuuden joidenkin alueiden rahoituksesta, ettei niistä voida nopealla aikataululla kokonaan luopua. Tästä syystä siirtymätasaus-ten porrastusta kasvatettaisiin siten, että koko maan tasolla pysyväksi jäävien siirtymätasaus-ten määrä vähenisi neljäsosalla vuoden 2030 loppuun mennessä. Valtion taloudellise-na säästötoimenpiteenä siirtymätasauksista valtion rahoittamaa osuutta pienennettäisiin. Säästö kohdennettaisiin kaikille hyvinvointialueille asukasta kohden yhtä suurena lukuun ottamatta niitä siirtymätasauslisää saavia alueita, joilla tasaus on laskennallisen rahoituk-sen kehityksen huomioon ottaen tarpeen riittävän rahoituksen turvaamiseksi.

Sen lisäksi otetaan huomioon tulossa oleva saaristolain uudistus. Saaristoisuuden perus-teella määrättyvä soterahoitus kohdennettaisiin jatkossa saaristoisille hyvinvointialueille rahoituslaissa säädettävän saaristoisuuskertoimen perusteella.

Arvoisa puhemies! Rahoituslakiesityksellä jatkamme hyvinvointialueiden rahoitusmal-lin hallitusohjelman mukaista maltillista uudistamista. Vähennämme alueiden eriytymistä ja hillitsemme kustannusten kasvua. Kustannuskasvua hillitsevien toimenpiteiden osuus hyvinvointialueiden koko maan rahoituksesta olisi arviolta noin miinus 0,2 prosenttia vuonna 27, noin miinus 0,8 prosenttia vuonna 28 ja noin miinus 1,3 prosenttia vuonna 29. Yhteissumma olisi noin 390 miljoonaa euroa vuoden 29 rahoituksen tasolla. Suurimmat negatiiviset vaikutukset kohdistuvat niille alueille, joilla on taloudellista kantokykyä so-peutua muutokseen ilman, että palvelut vaarantuvat. Tässä yhteydessä on hyvä huomata myöskin se, että samaan aikaan monesti näillä alueille se rahoituksen kasvu jatkuu merkit-tävästi vahvempana, eli tätä leikkautumista ei pidä katsoa erillään siitä, että tiettyjen alueit-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2026 vp

ten rahoitus kasvaa hyvin voimakkaasti ja toisilla paljon maltillisemmin. Tällä hieman tasetaan sitä.

Arvoisa puhemies! Lopuksi on syytä nähdä tämä esitys oikeassa mittakaavassa. Säästötoimista huolimatta hyvinvointialueiden rahoitus kasvaa ensi vuonna koko maassa usealla sadalla miljoonalla eurolla, eikä yhdenkään alueen rahoitus pienene. Emme siis leikkaa rahoituksen tasoa, vaan hillitsemme sen kasvua. Esityksen mukaisessa vaikutusarvioinnissa rahoituksen kasvua taitetaan 8,4 prosentista vuosina 26—29 seitsemään prosenttiin koko maan tasolla. Alueet ovat nyt osoittaneet myöskin kykyään tässä kustannusten hillinnässä, kun me katsomme sitä, millä vauhdilla menot kasvoivat tämän hallituskauden alkaessa ja kuinka alueet ovat saaneet uudistustyötä tehtyä niin, että kasvu on tällä hetkellä merkittävästi aiempaa kestävämmällä tasolla. Tämä on välttämätöntä jatkossakin.

Sosiaali- ja terveydenhuollon menot ovat Suomen julkisen talouden suurin yksittäinen menoerä ja samalla sen nopeimmin kasvava. Jos annamme kustannuskehityksen jatkaa täysin hillitsemättä, emme kykene turvaamaan myöhemmille sukupolville palvelulupausta vaan palveluvelan. — Kiitoksia. [Välihuutoja vasemmalta]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille esittelystä. — Näyttää siltä, että on syytä käydä debatti tässä vaiheessa, elikkä pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää minuutin mittaisen vastauspuheenvuoron, nousemaan seisomaan ja painamaan V-painiketta. — Edustaja Kiuru.

14.10 **Krista Kiuru sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei voi kuin ihmetellä. Tämä totuus näyttää niin erilaiselta ministeriaitiosta kuin täältä muualta katsottuna. Täällä ministeri totesi, että te ette leikkaa hyvinvointialueilta, vaikka te leikkaatte tässä esityksessä 388 miljoonaa. Vaikka se verhottaisiin minkälaiseen jargoniin ja umpilatinaan, niin totuus vaan on se, että leikkaus on leikkaus. Jokaisen hyvinvointialueen, joka tämän hallituksen esityksen sivun 59 taulukossa on mainittu, viimeinen sarake päättyy miinusmerkkiin. Ei tätä muuksi voi muuttaa.

Siis te päädyitte siihen, että 1,1 miljardia euroa hallitusohjelmassa leikataan hyvinvointialueilta, ja kun se ei muuten tule, niin viimeisessä erässä kolmatta kertaa korjaatte rahoituslakia. Ei sieltä, mistä sitä on pyydetty, mutta leikkaamalla korjaatte nyt tätä rahoituslakia lisää 388 miljoonaa. Mihän ministeri, perustuu sellainen ajatus, että te tässä tietoisesti teette päätöksen, että sotepalvelutarpeen kasvusta otettaisiin huomioon jatkossa 80 prosentin sijasta [Puhemies koputtaa] vain 60 prosenttia? Miten se on mahdollista?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Aika. — Edustaja Sarkomaa.

14.12 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edellisen hallituksen soterahoitusmallin ongelmat näkyvät nyt rujosti, [Välihuutoja vasemmalta] ja koko uudistushan oli epäreilu suurille kaupungeille. Kiitän hallitusta siitä, että sopeutustoimien ohessa ovat hyvinvointialueet saaneet yli neljä miljardia euroa rahaa. Se on hyvä asia. Myöskin tätä rahoitusmallia on pyritty korjaamaan.

Huolta kannan siitä, että tämä käsittelyssä oleva esitys, joka hillitsee rahoituksen kasvua, kustannusten kasvua, ei ole aivan tasapainoinen. Hieman pelkään, luoko tämä esitys vääriä kannusteita alueille, ja toivonkin, että ministeri vastaisi näihin ja myös siihen, miten tulevassa valtionosuusuudistuksessa voitaisiin turvata kasvavien kaupunkien investointi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2026 vp

kyky, koska sen investointikyvynhän edellisen hallituksen soteuudistus romutti, kun kuntaverot vietiin. Se on iso ongelma erityisesti pääkaupunkiseudulle ja Helsingille. Pyydänkin vastausta: mitä ajatuksia ministerillä on siitä, että voitaisiin valtionosuusuudistuksessa tämä asia korjata?

Tänään alkaa soten parlamentaarinen työryhmä. Ajattelen niin, että siinä meidän täytyy yhdessä [Puhemies koputtaa] löytää kestävä ratkaisu, korjata [Puhemies: Aika!] tuo Marinin hallituksen tekemä epäkelpo soterahoitusmalli. [Puhemies: Aika!] Tiedän, että ministeri tätä johtaa ja yhdessä siinä onnistumme.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sillanpää.

14.13 **Pia Sillanpää ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Marinin hallituksen tekemä soteuudistus oli käytännössä susi jo syntyessään. Tässä on nyt useampi vuosi seurattu kaikkia niitä ongelmia, mitä se toi mukanaan. Toki siellä uudistuksessa on myös hyviä asioita, mutta varsinkin tämä rahoituslaki on osoittautunut ongelmalliseksi. [Suna Kymäläisen välihuuto] Sitä ollaan tämän hallituksen toimesta korjattu nyt jo useampaan otteeseen ja tullaan korjaamaan edelleen.

Tämä, kuinka suuria ongelmia on ja kuinka eriarvoisessa asemassa eri hyvinvointialueilla asukkaat ovat, käy yhä enemmän ilmi näitten vuosien nyt kuluessa. Meidän täytyy kyetä turvaamaan, että ihmiset pääsevät yhdenvertaisesti palveluihin jokaisella alueella — sama sitten, asuvatko maalla vai kaupungissa.

Tämä esitys on nyt mielestäni ihan hyvä uudistus taas oikeaan suuntaan. [Välihuutoja vasemmalta — Krista Kiuru: Pelkkiä leikkauksia!] Varmasti korjattavaa riittää edelleen tulevaisuudessa, niin että saamme kaikki oikein. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

14.14 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kävin tuossa ennen yhtätoista pyytämässä ennakkoon sen puheenvuoron, mutta käytän sen sitten myöhemmin, kun siirrytään niihin pidempiin puheenvuoroihin. Tässä nyt debattipuheenvuorona haluan todeta, että tässähän vähennetään rahoitusta 388 miljoonalla eurolla vuodesta 26 vuoteen 29 siitä tasosta, jonka se nyt voimassa oleva, kieltämättä edellisen hallituksen aikana säädetty, laki muuten olisi hyvinvointialueille taannut. Eniten vähennetään Helsingiltä, 93 miljoonaa, toiseksi eniten Länsi-Uudeltamaalta, 66 miljoonaa, Varsinais-Suomelta 46 miljoonaa ja Pohjois-Pohjanmaalta 37 miljoonaa. Kolme aluetta saa myös lisärahoitusta: Etelä-Karjala peräti 1 miljoonan, Lappi 2 miljoonaa ja Keski-Pohjanmaa 3 miljoonaa. Eli kyllähän tämä nyt on aivan selvästi rahoituksen nykyisen tason leikkauslaki. Tämä on aivan kiistatonta, ja tähän tulee näkymään siinä, miten palvelut pystytään tyydyttämään, ja johtamaan myös henkilöstön irtisanomisiin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohi.

14.15 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mitä silloin tehdään, jos puuttuu näkemys siitä, miten sosiaali- ja terveyspalveluja tulisi lähteä uudistamaan, tai jos puuttuu näkemys siitä, miten kyetään johtamaan sitä muutosta, että palveluiden sisältöjä lähdetään uudistamaan, tai jos ei kyetä johtamaan valtakunnan tasolla sitä,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2026 vp

että uutta teknologiaa, tekoälyä otetaan voimakkaasti käyttöön ja parannetaan tuottavuutta? Mitä silloin tehdään? Silloin tehdään järjestelmään kaavamaisia leikkauksia ja nostetaan asiakasmaksuja. Niin tekee tämä hallitus.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Forsgrén.

14.16 **Bella Forsgrén vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansalaisten luottamus terveyspalveluihin on romahtanut, siis romahtanut, ja se on tapahtunut tämän hallituskautensa aikana. Tällä hetkellä vain puolet kansalaisista, meistä suomalaisista, usko, että pääsee terveyspalveluihin piiriin riittävän ajoissa, ja tämän pitäisi olla erittäin huolestuttava uutinen hallitukselle. Vielä 2020 osuus oli 76 prosenttia, eli tämä pudotus on ollut todella merkittävä.

No, mitä hallitus tekee? Hallitus leikkaa hyvinvointialueilta lisää rahoitusta. Te olette leikanneet viimeisen kolmen vuoden aikana merkittävästi alueitten mahdollisuudesta täyttää lakisääteisiä palveluita.

Se, mistä olen erittäin huolissani, on se, että hyvinvointialueet alkavat olla keskenään hyvin erilaisessa asemassa. Meillä alkaa olla alueita, missä on aito huoli, täytyvätkö nämä lakisääteiset tehtävät ja ihmisten yhdenvertaisuus saada oikea-aikaisesti palveluita.

Haluaisinkin kysyä istuvilta ministereiltä siellä, miltä tuntuu se, että kansalaisten luottamus terveyspalveluihin on romahtanut teidän hallituskautenne aikana näin merkittävästi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Pekonen.

14.17 **Aino-Kaisa Pekonen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tosiaan kyllä tämä hallituksen esitys jatkaa sitä samaa linjaa, mitä tämä hallitus on harjoittanut koko vaalikauden ajan. Ja, arvoisa ministeri, kyllä te leikkaatte sieltä hyvinvointialueilta, vaikka te ihan muuta sieltä nyt väitätte, ja samalla te siirräte sitä vastuuta päätöksistä sinne hyvinvointialueille, valtuutetuille.

Otetaan esimerkkinä nämä soteasiakasmaksut. Nyt te leikkaatte alueilta 90 miljoonaa euroa, ja se on se summa, jolla te pakotatte sotealueet korottamaan näitä asiakasmaksuja. Toki siellä alueilla valtuutetut voivat päättää olla korottamatta maksuja, mutta te leikkaatte joka tapauksessa tämän summan sieltä hyvinvointialueilta.

Puhemies! Tälläkin hetkellä yli puolen miljoonan suomalaisen sotemaksut ovat ulosotossa, ja tämä herättää minulle kaksi kysymystä: 1) Eikö tämä nyt jo kerro siitä, että maksut ovat sosiaali- ja terveyspalveluissa tälläkin hetkellä aivan liian korkeita? 2) Miten nämä alueet selviävät taloudellisesti, kun te leikkaatte hyvinvointialueilta rahaa [Puhemies koputtaa] mutta alueet eivät tosiasiallisesti saa sitä rahaa [Puhemies: Aika!] näillä sotemaksujen korotuksilla, kun ne ovat ulosotossa ihmisillä?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ingo.

14.19 **Christoffer Ingo r** (vastauspuheenvuoro): Värderade fru talman! Målet med propositionen är att ge välfärdsområdena tillräckligt med resurser att klara sina lagstadgade uppgifter och trygga invånarnas rättigheter och vård också i ett ekonomiskt svårt läge. För SFP har det varit oerhört viktigt att få bort kompositionselement som fanns med under remissrundan. Att flytta finansieringen från den invånarbaserade modellen till en behovsprövd

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2026 vp

modell hade medfört orättvisa konsekvenser mot vissa områden. Med den här tillfälliga utjämningslösningen kan vi i stället stabilisera modellen samtidigt som vi samlar informationsgrund som vi behöver.

Keskeistä jatkossa on, että diagnoosipohjainen rahoitus vastaa todellista palvelutarvetta. Tarvemallin päivittäminen ja yksityisessä terveydenhuollossa kirjattujen diagnoosien rajaaminen ovat välttämättömiä täsmennyksiä rahoituksen oikeudenmukaisen ja toimivan kohdentumisen varmistamiseksi, mutta työ ei pääty tähän. Odotan valiokuntakäsittelyä, jotta voimme varmistaa muutoksen johtavan kestävään hyvinvointialueiden rahoitukseen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Laiho.

14.20 **Mia Laiho kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Marinin hallituksen so-temalli on rakenteiltaan ollut jo epäonnistunut, ja siltä pohjalta on myös tehty tämä nykyinen rahoitusmalli, jonka peruseriaatteita ei pystytä nyt tässä vaiheessa lähteä merkittävästi muuttamaan. Mutta tänään on onneksi alkamassa tämä parlamentaarinen työryhmä, [Vastauspuheenvuoropyyntöjä] ja toivottavasti siellä löydämme yhteisiä näkemyksiä tuleviin. Nykyinen malli: siellä on paljon alueita, hallintoa on paljon, ja samaan aikaan Suomessa tapahtuu väestön keskittymistä kasvualueille, ja kaikkien palvelut pitää pystyä turvaamaan.

Kysyisin tässä yhteydessä nimenomaan, että mitkä ovat ne kannustavuuselementit, mitä nyt tässä sotien rahoitusmalli kolmosessa on, että alueet edelleenkin haluavat tehdä niitä sopeutuksia ja pyrkiä saavuttamaan mahdollisimman hyvän tuloksen, ja toisaalta, että miten yliopistosairaaloitten tilanne on tässä huomioitu. Meillä on esimerkiksi HUSilla valtakunnallisia vastuita, [Puhemies koputtaa] joita rahoitus ei tunnista.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Merinen.

14.21 **Ville Merinen sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin kiitos ministeri Rydmanille. Olit eilen virkeänä illalla. Oli räväkkä A-studio.

Sitten itse ministerille hyvinvointialueista. Olisin kysynyt näistä Etelä-Suomen leikkauksista. Itse olen Tampereelta Helsinkiin muuttanut tässä edustajakauden aikana, ja aikamoisia lisäleikkauksia tuli Helsinkiin, HUSin alueelle, ja Pirhaan, Varhaan. Nämä ovat myös semmoisia alueita, LUVN erityisesti, jotka ovat tehneet aika valtavia yt-neuvotteluita ja hirveästi yrittäneet kieriä sitä rahoitusta kiinni ja ovat myös onnistuneet siinä. Nyt näyttää siltä, että just näille alueille annetaan aivan massiiviset lisäleikkaukset ja laskut. Minä en millään yhdistä tässä sitä psykologiaa taustalla, miten tämä kannustaa itse asiassa alueita toimimaan jatkossa tavoitteellisesti rahoituksen kanssa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kallio.

14.22 **Vesa Kallio kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä joillakin on katse kovasti siellä Marinin hallituksen peräpeilissä, mutta jos katsotaan nyt kuitenkin tuulilasista sinne tulevaa. Otan tämän saaristolain muutoksen tähän keskusteluun. Itse tulen Etelä-Savon hyvinvointialueelta Eloisalta, joka on siinä Saimaan sylissä. Tämä muutoshan vähentää 700 000 eurolla meillä rahoitusta, vaikka ollaan sisämaan suurin saaristo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2026 vp

alue, ja tästäkin huolimatta, vaikka olemme suurin saaristoalue, niin juuri ja juuri täytämme nämä uudet määritelmät. Saaristoisuuden osalta asian voikin tiivistää tähän siteeraukseen Puumalan kunnanjohtajalta: ”Saaristoisuuden ja saaristoisten hyvinvointialueiden osalta lakimuutos on syytä tehdä vasta siinä vaiheessa, kun hyvinvointialueiden kaikki olosuhdetekijät päivitetään ja samassa vaiheessa voidaan realistisesti katsoa, miten etenkin kausiasuminen tulee hyvinvointialueiden rahoituksessa huomioida.” — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hyrkkö.

14.23 **Saara Hyrkkö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On ollut koko ajan selvää, että rahoitusmallia täytyy uudistaa. Näin iso uudistus ei mene kerralla maaliin, ja siitä ei ole erimielisyyttä tässä salissa, mutta näiden teidän päätöstenne ydin ei nyt ole uudistaminen vaan suomalaisten sosiaali- ja terveystalouden leikkaaminen. Tämä yhdistettynä asiakasmaksujen korottamiseen ja ennaltaehkäisevää työtä tekevien sotejärjestöjen leikkauksiin on täysin katastrofaalinen linja.

Uudenmaan kansanedustajana täytyy vain ihmetellä uudistusta, tai leikkausta, jossa nimenomaan Helsinkiä ja Länsi-Uuttamaata kuritetaan tällä tavalla. Länsi-Uudellamaalla olemme toimineet tismalleen valtion toivomalla tavalla, sopeuttaneet talouttamme. Kokoomus on siellä johtava puolue, ja edustaja Laiho toimii aluehallituksen puheenjohtajana. Täällä hän puolustelee tätä leikkausesitystä, se on minusta käsittämätöntä. [Välihuutoja] Meillä väestö kasvaa Uudellamaalla nopeimmin, väestö ikääntyy erittäin nopeasti, lasten määrä kasvaa, palvelutarve kasvaa. Miten ihmeessä on mahdollista, että te tuotte esityksen, jolla länsi-uusimaalaisten ja helsinkiläisten palveluita pitää entisestään heikentää, esityksen, joka vaarantaa myös HUSin rahoituksen, ja koko tämän rahoitusmallin uskottavuus murenee sen myötä? Onko tällainen esitys kokoomukselle ja RKP:lle todella ok? [Veronika Honkasalo: Näyttää olevan!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koskela, Minja.

14.24 **Minja Koskela vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri sanoo, että sotesta ei leikata, ja silti tälläkin esityksellä hallitus leikkaa lähes 400 miljoonaa euroa hyvinvointialueiden rahoituksesta. Tämä vastaa noin 1,3:a prosenttia kaikesta hyvinvointialueille menevästä rahoituksesta. Kyse ei ole mistään teknisestä hienosäädöstä vaan todellisesta ja pysyvästä rahoitusleikkauksesta. Leikkaukset, tämä ja aiemmat, tulevat näkymään irtisanomisina, palveluiden heikentymisenä ja hyvin mahdollisesti hoitojonojen pidentymisenä. Ennen kaikkea nämä tulevat näkymään järjestelmän rapautumisena, kun luottamus palveluiden saatavuuteen ja niiden laatuun heikkenee entisestään — sitähän te olette heikentäneet jo. Tämä suunta ei näytä hyvältä, ja juuri saimme kuulla, että tämänkin rahoitusleikkauksen lisäksi hallitus on päättänyt asiakasmaksujen korottamisesta sosiaali- ja terveystaloudessa aina suun terveydestä ja leikkaushoidosta vainajien säilyttämiseen asti. Mutta juu, ei leikata.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Väyrynen.

14.26 **Ville Väyrynen kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Aina kun tuolla poliittisen kuplan ulkopuolella keskustelen ihmisten kanssa ja muistaessani sa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2026 vp

non, että vuonna 24 laitettiin 24 miljardia hyvinvointialueille, niin kysyn, että arvatkaa, paljon laitetaan tällä hetkellä. Yleisin veikkaus on siellä 20:n, 21:n, 22 miljardin seudulla, kun se totuudella on se 27 miljardia. Se asia, mikä minua harmittaa, on se, mikä viesti me annetaan tästä talosta. Se rahoitus sinänsä nousee seitsemän ja risat prosenttia vuoteen 29 asti, mutta se ei ole se juju. Juju on se, että meillä on tehty soteuudistus, niin kuin pitikin tehdä. Sen ajatus oli, että me katkaisemme hallitsemattomasti kasvavaa kulukehitystä. Sitä on lähdetty tekemään.

Isoin ongelma tällä hetkellä on varmasti, niin kuin tästäkin keskustelusta havaitsee, tämä rahoituksen tasapaino. Meillä on alueita, jotka kokevat, että heitä kohdellaan väärin, ja alueita, jotka kokevat, että rahoitus ei heitä suosi. Jos esimerkiksi Helsinki on hirveissä ongelmissa, niin yksi vaihtoehto on laittaa 28 euroa terveyskeskusmaksuihin, niin kuin monet muut alueet tekevät. Tämän rahoitusjärjestelmän sisällä on semmoisia asioita, mitkä vaativat tasapainoa, mutta se viesti, mikä me annetaan tästä talosta, menee vähän vikaan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kymäläinen.

14.27 **Suna Kymäläinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täytyy sanoa, että ei ole ihme, että tulee tällaisia lakiesityksiä tänne saliin, kun kuuntelee täällä hallituspuolueiden puheenvuoroja. Täälläkin on pidetty nyt useampi puheenvuoro ministeristä lähtien siitä, että niin kuin tässä olisi nyt tämmöinen hieno korjaussarja, kun todellisuudessa tässä leikataan melkein 400 miljoonaa.

Täytyy kysyä nyt heti ministeri Ikoselta. Te totesitte, että tällä esityksellä on laaja tuki alueilta, mutta tilannekuva itselläni on aivan erilainen. Ainoastaan kolmella alueella hie-man tulee rahoitukseen edistystä tästä, ja kaikilta muilta alueilta leikataan. Tämä esitys ei kaikkien hyvinvointialueiden rahoituksen osalta kasva vähintään hyvinvointialueindeksin verrankaan.

Sitten vielä, ministeri Rydman, eilen televisiossa te kerroitte, että näitä rahoituksia, asiakasmaksuja, ei tarvitse nostaa tappiin. Mutta kyllä, esimerkiksi Etelä-Karjalan hyvinvointialueen rahoituksen osalta lisärahoitusneuvotteluissa nimenomaan ministeriöstä on edellytetty, että kaikkien asiakasmaksujem täytyy olla tapissa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Aika. — Edustaja Kosonen.

14.28 **Hanna Kosonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Salissa on kuultu hallituksen ja opposition puolesta tästä keskustelua, mutta kannattaa katsoa noiden hallituspuolueiden edustajien näkemykset myös tuolta somen puolelta ja muista medioista, kuinka siellä vastustetaan tätä muutosta, joka on siis leikkaus, lähes 400 miljoonaa taas rahoituksesta pois. Tämä nyt viimeistään varmaan kertoo kaikille, että hallitus leikkaa sosiaali- ja terveyspalveluista, ja samalla hoitajia joudutaan irtisanomaan, lääkäreitä irtisanomaan ja palvelut heikkenevät.

Tässä on samassa saaristoisuuden muutos, se, kuinka se vaikuttaa tähän rahoitukseen. Kuten edustaja Kallio tuossa jo totesi, Saimaan alue ja koko Järvi-Suomen suurin hyvinvointialue, joka Järvi-Suomessa sijaitsee, Eloisa, tulee menettämään tässä, vaikka meillä on kaikista hyvinvointialueista kaikkein eniten kausiasutusta, vapaa-ajan asuntoja, jotka

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2026 vp

kuitenkin menevät [Puhemies koputtaa] sitten hyvinvointialueiden piikkiin, varsinkin ensihoidon ja tuon sairaanhoidon osalta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Alametsä.

14.29 **Alviina Alametsä vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lähes 400 miljoonaa leikataan lisää terveydestä ja hyvinvoinnista, niistä kaikkein tärkeimmistä asioista. Jo nyt meillä ei riitä osastopaikkoja mielenterveyden hoitoon. Jo nyt avun saaminen kestää aivan liian kauan. Hoitajat, lääkärit, muu henkilökunta ja ennen kaikkea potilaat ovat ahdingossa, todella vaikeassa tilanteessa. Nyt nämä lisäleikkaukset kohdistuvat etenkin tällaisille alueille, joilla on paljon potilaita eli paljon ihmisiä, jotka tarvitsevat apua, ja heidät ollaan nyt jättämässä vielä vaikeampaan tilanteeseen, kun tulee henkilökunnan irtisanomisia, kun tulee heikennyksiä, kun tulee näitä asiakasmaksuja. Tällä esityksellä ei korjata mitään, vaan leikkauksilla rikotaan vain lisää. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkasalo.

14.30 **Veronika Honkasalo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos minä olisin helsinkiläinen kokoomuksen edustaja, niin kyllä hävettäisi olla täällä salissa, kuinka huonosti se oman alueen edunvalvonta on mennyt. Siis 90 miljoonan euron leikkaus pelkästään Helsingille, ja Helsinki on hoitanut asiat juuri niin kuin on pyydetty ja vielä keskimääräistä halvemmalla, ja silti näin jättimäinen leikkaus samaan aikaan, kun tällä hetkellä palveluntarve Helsingissä kasvaa 30 prosenttia mielenterveyspalveluissa ja asunnottomuuspalveluissa. Nämä kaikki ovat seurausta nimenomaan hallituksen leikkauksista.

Lääkäriliitto antoi kannanoton näistä sotejärjestöjen leikkauksista, jossa todettiin lopussa, että Orpon hallituksen leikkausten seurauksena hoitoa saa Suomessa vähemmän ja se maksaa enemmän. Nyt edustaja Väyrynen on salista poistunut, mutta ei asiakasmaksujen korottaminen ole todellakaan mikään ratkaisu siihen, että leikataan palveluista.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Zyskowicz.

14.32 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Honkasaloa mukaillen, jos minä olisin viime vaalikauden hallituspuolueen kansanedustaja, kyllä minua hävettäisi nyt haukkua tätä nykyistä hallitusta, joka yrittää vähän korjata edellisen hallituksen [Välihuutoja vasemmalta] tekemää soten rahoitusmallia, joka rahoitusmalli on aivan surkea epäonnistuminen. Kuten täällä yli kaikkien puoluerajojen on todettu, esimerkiksi yhdenvertaisuutta ajatellen, viime kauden säätämä rahoitusmalli on surkea epäonnistuminen.

Sitten tästä leikkaamisesta. Minusta ei kannata kinata, kun luulen, että faktat ovat suunnilleen samat. Eli miljardeja tänä vuonna laitetaan enemmän hyvinvointialueille kuin laitettiin vuonna 23. Eikö niin? Miljardeja laitetaan enemmän, mutta samalla on tietysti totta se, että hallitus leikkaa kustannusten kasvusta. Se on totta. Mutta niinpä Marininkin hallituksessa soten yksi keskeinen tavoite oli hillitä kustannusten kasvua.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Heinäluoma.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2026 vp

14.33 **Eveliina Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se keskeisin ristiriita edellisen hallituksen ja tämän hallituksen välillä on tämä: Tämä hallitus ajaa tietoisilla päätöksillä julkista terveydenhuoltoa vakavaan kriisiin leikkaamalla toistuvasti julkisen terveydenhuollon rahoitusta ja samaan aikaan — siis samaan aikaan — ohjaa yksityiseen terveydenhuoltoon hallituskauden aikana jopa 500 miljoonaa euroa lisää rahaa. Siis tällä nyt käsittelyssä olevalla lakiesityksellä hallitus leikkaa lähes 400 miljoonaa, ja samaan aikaan hallitus antaa yksityiselle terveydenhuollolle 500 miljoonaa euroa. Tämä on se aivan käsittämätön arvovalinta, jota emme voi SDP:ssä hyväksyä. Ja nyt samaan aikaan, vaikka Helsingin kaupunki on noudattanut tätä nykyistä sotelainsäädäntöä ja sopeuttanut toimintaa vaaditusti, helsinkiläisiltä leikataan eniten rahaa. [Puhemies koputtaa] Ihan syys-täkin kokoomuslaiset kansanedustajat ovat ennen täällä kritisoineet tätä, mutta nyt eivät.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Aika. — Edustaja Elo.

14.34 **Tiina Elo vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys sisältää tosiaan kokonaisuutena satojen miljoonien säästöt hyvinvointialueiden rahoitukseen lähivuosina, ja tämä tarkoittaa jälleen leikkaamista sotepalveluista.

Keskeinen ongelma on, että tämä esitys ei kohtele alueita tasapuolisesti. Kasvavat alueet, kuten Länsi-Uusimaa, joutuvat tilanteeseen, jossa väestö kasvaa, sen myötä palvelutarve kasvaa mutta rahoitus ei seuraa mukana, vaan sitä leikataan. Tämä on kohtuuton tilanne alueille. Tässä, kuten on tullut esiin, rangaistaan nyt tosiaan nimenomaan niitä alueita, jotka ovat toimineet valtion toivomalla tavalla ja sopeuttaneet talouttaan. Se on kohtuutonta, ja se murentaa koko tämän mallin uskottavuutta.

Jatkuvan leikkaamisen sijaan se, mitä nyt pitäisi tehdä, olisi antaa hyvinvointialueille aikaa kehittää toimintaansa rauhassa ja tehdä niitä investointeja, joilla parannetaan toiminnan kustannusvaikuttavuutta, ja sitä kautta päästään sitten kestävästi sitä toimintaa tehostamaan. Tämä, miten hallitus nyt toimii ja leikkaa, ei ole millään muotoa kestävää ja aiheuttaa sen, että palvelut kärsivät.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vuornos.

14.35 **Henrik Vuornos kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä laki on säästölaki, sehän on päivänselvä asia. [Vasemmalta: No niin, rehellistä puhetta!] Samaan aikaan hyvinvointialueiden rahoitus kasvaa lähivuosina, eli hillitsemme sitä lähivuosien menojen kasvua. Tässä salissa kaikki puolueet vasemmistoliittoa lukuun ottamatta ovat sitoutuneet velkajarruun, ja kaikki tiedämme, että lähes kolmannes valtion budjetista menee hyvinvointialueiden rahoitukseen. Ja tänä vuonna otamme velkaa 13 miljardia. On päivänselvää, että tämän velkajarrunkin myötä joudumme jatkossakin tekemään merkittäviä säästöjä hyvinvointialueiden rahoitukseen. Pidän sitä ihan kohtuullisena, että myös hyvinvointialueilta voidaan tehdä säästöjä.

Nämä kannustinvaikutukset sen sijaan on itseäni mietityttävä leikkaus, joka näyttäisi kohdistuvan sellaisille alueille, jotka ovat tehneet eniten säästöjä omassa toiminnassaan. Pohdituttamaan jää se, miten jälkikäteistarkastuksen kanssa käy, eli ovatko nämä alueet, jotka ovat tehneet säästöjä, motivoituneita niitä jatkamaan, [Puhemies koputtaa] vai palautuvatko nämä menot jälkikäteistarkastuksen kautta valtion budjettiin?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2026 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ojala-Niemelä.

14.37 **Johanna Ojala-Niemelä sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä oli vuosisadan hallinnollinen suuri uudistus, ja loppukaneettina tähän rahoituslakiin tuli kirjaus, että lain toimivuutta on seurattava. No, mitä on tehty? Kolme vuotta on kulunut, ja nyt meillä on tämmöinen esitys, joka ei korjaa tätä tilannetta juurikaan vaan vie päinvastaiseen suuntaan. Itse olen siinä onnellisessa asemassa, että tulen yhdeltä kolmesta alueesta, jotka ovat tässä saajina, plus kaksi miljoonaa euroa, mutta kun alijäämä on 180 miljoonaa euroa, niin voin sanoa, arvon ministeri, että se ei paljon lämmitä. Me ollaan jouduttu arviointimenettelyyn, ja kyllä siinä asemassa päättäjät on pantu saneeraajan rooliin. Joudutaan leikkaamaan erikoissairaanhoidosta, perusterveydenhuollosta, vuodeosastoista, jopa päivystyksistä. Samaan aikaan teille on löytenyt, kun ei ole löytenyt hyvinvointialueille lisärahoitusta, Kela-korvauksiin kyllä yli 500 miljoonaa euroa. Sillä rahalla olisi pantu tässä maassa perusterveydenhuolto koko maassa kuntoon. Tämä on se arvovalinta. Ja asiakasmaksuja nostatte samaan aikaan, kun meillä on puoli miljoonaa ihmistä, [Puhemies koputtaa] joilla ovat asiakasmaksut jo tällä hetkellä sosiaali- ja terveydenhuollossa ulosotossa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

14.38 **Juha Hänninen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisat opposiition jäsenet! Te teitte tällaisen uudistuksen, jossa palvelut heikkenivät, jonot pitenevät ja kulut kasvoivat rajusti. [Suna Kymäläinen: Te lisäätte niitä!] Te teitte sen uudistuksen. Sannotte, että 23-vuoden alusta on lähtenyt menemään vähän huonosti tämän hallituskauden aikana, kun 23-vuoden alusta laitettiin tämä laki voimaan. En tiedä, onko etsittävä muita syyllisiä kuin meitä, mutta me otetaan kyllä vastuu tästä asiasta. Oli neljä vuotta sitten nähtävissä, että tällä rahoitussuunnitelmalla, tällä järjestämissuunnitelmalla ja tällä alueiden määrällä tämä asia ei tule missään tapauksessa onnistumaan. Se oli täysin selkeää. Mutta otetaan vastaan nyt se palaute, mikä tulee, ja tehdään kaikki, mitä tässä voidaan, ja voin sanoa, että vain rahaa lisää kaatamalla tuohon arkkuun se ei kyllä onnistu ollenkaan. Te puhutte vain siitä leikkaamisesta. Neljä miljardia tälläkin kaudella tulee rahaa lisää tähän koneeseen. — Mutta otetaan vastuu. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

14.39 **Timo Suhonen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esitys leikkaa hyvinvointialueiden rahoitusta lähes 400 miljoonalla eurolla vuoteen 2029 mennessä. Tämä tarkoittaa sitä, että hallitus tietoisesti alimitoittaa rahoituksen suhteessa kasvavaan hoidon tarpeeseen. Seuraukset ovat jo nähtävissä. Hyvinvointialueita ohjataan jatkuvaan säästökierteeseen, jossa talous ohittaa ihmisten hoidon ja yt-neuvottelut, henkilöstön uupuminen ja palveluiden karsiminen ovat arkea. Samaan aikaan puhutaan yhdenvertaisista palveluista, vaikka todellisuus menee päinvastaiseen suuntaan. Oma esimerkkinsä on myös se, että Varkaudesta ja Iisalmesta on hallituksen päätöksellä ajettu ympäri- vuorokautiset päivystykset alas.

Arvoisat ministerit, miksi te ette anna hyvinvointialueille tosiasiallista mahdollisuutta toteuttaa kattavasti sosiaali- ja terveystaloudellisia? Hyvinvointialueiden rahoitusta ja tule-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2026 vp

vaisuuden muutostarpeita ollaan pohtimassa parhaillaan myös parlamentaarisesti. On hämentävää, että samalla kun pohditaan tulevaa yhdessä puolueiden kesken, hallitus tekee kuitenkin jatkuvasti omia muutoksia ja heikennyksiä alueiden rahoitukseen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kilpi.

14.40 **Marko Kilpi kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Orpon hallitus on saanut perinnöksi täysin valuvikaisen soteuudistuksen rahoitusmalleineen päivineen, ja sitä on kovasti yritetty korjata. Siinä kyllä hommaa riittää. Kovasti vain voimia ministerille ja hallitukselle siinä työssä.

Yksi monista valuvioista on pelastuksen jättäminen hyvinvointialueiden panttivangiksi. Se on aiheuttanut monenlaisia haasteita ja ongelmia muun muassa resursointiin liittyen. Hallituksen tahtohan on, hallitusohjelman mukaisestikin, lisätä pelastajien määrää, ja Pelastusopisto tuottaa uusia pelastajia aivan hallitusohjelman mukaisesti, mutta hyvinvointialueet eivät rekrytoi uusia pelastajia.

Kysyisinkin ministeriltä: kuinka voisimme paremmin pitää huolta siitä, että hyvinvointialueet noudattaisivat hallitusohjelmaa ja pelastajat saataisiin vahvistamaan sisäistä turvallisuutta? [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä] Oppositiolle kyllä sanoisin, että soteuudistuksen johtoajatukseksi on edelleenkin kustannusten kasvun hillitseminen. Älkää unohtako tätä. Jos tässä taloustilanteessa sitä ei tehdä, [Puhemies koputtaa] niin sotekulujen kasvusta tulee se kivi, joka vie tämän maan pohjaan lopullisesti.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Täällä on vielä paljon pyydettyjä puheenvuoroja, mutta valitettavasti meillä alkaa aika loppua, joten myönnän tähän loppuun vielä vastauspuheenvuorot valiokunnan puheenjohtajalle, varapuheenjohtajalle ja sen jälkeen ministerille. — Edustaja Laiho.

14.42 **Mia Laiho kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on tullut paljon kysymyksiä ministereille. Itse kysyisin vielä ministeri Rydmanilta siitä, että kun hyvinvointialueet määrittelevät hoitoa ja myöskin niitten kustannuksille tulee joku hintalappu, niin on tärkeätä, että me saadaan niitä kustannustietoja alueilta ja eri palveluista. Onko eteenmässä se, että saataisiin avoimesti dataa paremmin käyttöön, jotta pystyttäisiin vertailemaan alueiden palvelumalleja, ja jos sieltä olisi opittavaa toisilta, niin millä tavalla niitä voisi hyödyntää?

Toinen asia: Meillä on hallitusohjelmassa kirjauksia vaikuttavuuden parantamisesta, ja se vaikuttavuus nimenomaan parantaisi palvelujen laatua, yhdenvertaisuutta ja saatavuutta ympäri Suomen. Miten tämä vaikuttamistyö etenee? Se liittyy soterahoitukseen siinä mielessä, että jotta rahoitus riittää, niin meidän pitää keskittyä vaikuttaviin palveluihin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiuru.

14.43 **Krista Kiuru sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on tosi paljon käyty keskustelua vain siitä, onko tämä nykyinen rahoitusmalli hyvä vai huono. Hallitus ei lainkaan huomaa — erityisesti hallituspuoluee — että teillä olisi ollut kolme vuotta aikaa tehdä vaikka minkälainen rahoitusmalli. Nimittäin edeltäväkin hallitus teki alle kolmessa vuodessa kaiken, koko soten, kuntoon [Ben Zyskoviczin välihuuto] sellaiseen muotoon

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2026 vp

kuin se on. Ja nyt se sote, minkä te olette saaneet... [Ben Zyskoviczin välihuuto] — Nyt puhun minä, edustaja Zyskowicz. — Asia on niin, että täällä te kansanedustajat hallituspuolueista kuvittelette, että te ette ole tehneet muuta kuin parannuksia tähän rahoituslakiin. Te ette ole tehneet tähän mennessä kuin heikennyksiä. Ja jos te voitte puhua siitä, että rahoitusmalli on huono, [Sari Sarkomaan välihuuto] niin nyt pitää laittaa pöytään ne muutokset. Kolmas kerta toden sanoo. Rahoituslakia muutetaan kolmatta kertaa, ja se on jälleen puhdas säästö. Älkää puhuko puheita, joilla ei todellisuuspohjaa ole. [Ben Zyskowicz: Edustaja Kiuru, teittekö hyvän rahoitusmallin?] — On se ainakin parempi kuin tämä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Ikonen, olkaa hyvä. [Välihuutoja — Puhemies koputtaa] — Nyt kuunnellaan ministerin puheenvuoroa, malttakaa.

14.44 Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen: Arvoisa puhemies! Kiitoksia tästä rikkaasta keskustelusta. Ajattelen, että meidän tavoitteemme täällä yhteisesti on se, että me turvaamme palvelut, ja tämä rahoitusmallinkin uudistaminen on yksi palanen siinä, millä me turvaamme niitä pitkällä aikavälillä.

Edelleen kun tässä puhutaan siitä, mistä tässä laissa on kyse, niin on tosi tärkeätä nähdä, että koko maan rahoitus kasvaa myöskin tulevina vuosina, yhdenkään alueen rahoitusta ei päästetä tässä kääntymään negatiiviseksi. Miten kävisi ilman näitä muutoksia, mitä tässä teemme? Ensi vuonna rahoitus kasvaa satoja miljoonia euroja. [Ben Zyskowicz: Ehkä 700 miljoonaa!] Tämä ei siis ole nykyisen rahoitustason leikkaus, vaan jatkossakin rahoitus kasvaa, jos me katsomme väliä 26—29, seitsemän prosenttia. Eli rahoitus kasvaa jatkossakin. [Krista Kiuru: Kyllä nyt on niin uskomatonta juttua!]

Tämä hillintä on kuitenkin välttämätöntä siinä mielessä, että meidän pitää kiinnittää huomiota tähän julkisen talouden tilanteeseen ja siihen, että me saamme tämän rahoitusten kasvun kestäväälle tasolle, jotta saamme myöskin tulevaisuuden palvelut turvattua. Miten tämä on mahdollista? Se tarkoittaa sitä, että on haettava uudenlaisia ratkaisuja turvata näitä samoja palveluita, uudenlaisia tapoja tehdä, ja kykynsä hakea niitä alueet ovat jo osoittaneet näissä.

Kun täällä kysyttiin tästä, ovatko alueet tukeneet tätä, niin kyllä täällä oli se minimimalli, mihin viittasin. Syksyllä THL esitti tässä tilanteessa, kun diagnoositetietoihin on liittynyt vielä epävarmuuksia, että noin reilua 120:tä diagnoosiluokkaa olisi kasvatettu lähemmäs 200:aa. Tässä alueitten toive oli, että ei tuoda lisää epävarmuutta sinne vaan pidättäytytään minimitason muutoksissa, jotta ei heiluteta enempää rahoitusmallin pohjaa. Tässä tapasin itsekin koko hyvinvointialueitten porukan syksyllä, ja tämä oli heidän toiveensa. [Krista Kiuru: Se on vain yksi osa tästä uudistuksesta!] — Kyllä, se oli tässä näin yksi osa, jossa on otettu sitä huomioon. Täällä on monia elementtejä.

Sitten kysyttiin näistä kannustinelementeistä. Aiemmissa vaiheissa tähän rahoitusmalliin on tuotu jo omavastuu, joka kannustaa kustannusten hillintään. On kasvatettu HYTE-kerrointa, joka kannustaa terveyden edistämiseen. Nyt tässä mallissa esimerkiksi pidetään kiinni tästä jälkikäteistarkistuksesta, mistä esimerkiksi edustaja Vuornos kysyi, ja se on yksi todella tärkeä elementti ymmärtää tällaisena kannustimena. Eli kun jälkikäteistarkistus tehdään niin, että sillä kompensoidaan alijäämiä kahden vuoden viiveellä koko maan tasolla, niin alueet eivät saa sitä jälkikäteistarkistusta sen vertaa kuin heillä itsellään on sitä alijäämää, vaan he saavat sen koko maan tuloksen perusteella. Silloin esimerkiksi tässä, jos katsomme vaikkapa Helsinkiä, Länsi-Uuttamaata, jotka ovat tehneet jo ylijäämäisen tulok-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2026 vp

sen tai ovat saaneet jo kerrytettyä ylijäämää, käytännössä pääsemme hyötymään tästä, ja tämä on merkittävä kannustintekijä siellä.

Uudenmaan ja Helsingin osalta voisin muutenkin vastata tässä, vaikka siellä näille vahvoille alueille on tullut tässä hiukan isommat leikkaukset, että on tärkeätä nähdä, että samaan aikaan Uudenmaan rahoitus kasvaa muuta maata merkittävästi vahvemmin. Jos katsonme vaikka Vantaata—Keravaa, niin se rahoitus kasvaa lähempänä 15:tä prosenttia siinä, missä toiset ovat lähellä nollassa tässä kasvussa. Eli tämä eriytyminen tapahtuu maan eri osissa eri tavoin, ja tällä koetamme hillitä sitä niin, että se ei lähde ihan karkaamaan, mutta joka tapauksessa tämä kehitys tulee jatkumaan ja viemään alueita jonkin verran eri suuntiin.

Helsingin osalta on hyvä huomata myöskin se, että tosiaan, niin kuin sanoin, siellä ei ole tehty alijäämää missään vaiheessa. Siellä on kertynyt ylijäämää, ja siitä huolimatta se saa joka vuosi jälkikäteistarkistusta, eli se on tämä merkittävä kannustintekijä, josta tässä pidetään kiinni.

Siirtymätasausta ei poistettu. Erholan selvityksessä esitettiin siirtymätasauksen poistoa. Se olisi joillekin alueille ollut kohtuuton ja esimerkiksi Helsingiltä vienyt pari—kolmekymmentä miljoonaa, muistaakseni enemmän. Tässä pidättäydettiin siinä, että pysyvästi siirtymätasauksesta viedään 25 prosenttia, ja sillä saadaan tasapainoa vähän enemmän. [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä]

Leikkauksesta huolimatta esimerkiksi Helsingin rahoitus kasvaa edelleen kolmanneksi eniten, ja lausuntokierroksen jälkeen lisäksi poistettiin täältä vielä tämmöinen niin sanottu kompensatio, joka olisi pienentänyt asukaskohtaista osuutta ja kasvattanut tarveperustaa. Tämä toi jonkin verran helpotusta muun muassa Helsingille, Länsi-Uudellemaalle, täällä mainituille alueille. Tämän tilalle tuli tämä kirurgisempi perälauta, jolla estämme sen, että esimerkiksi Satakunta, Kymenlaakso tai Etelä-Karjala kääntyisi rahoituksessa miinuksen negatiiviselle puolelle. Eli tämä on elementti, joka tähän haluttiin tuoda lisää. [Krista Kiurun välihuuto]

Nyt vielä haluan sanoa tästä kokonaisuudesta, että rahoitusmallille on haluttu antaa — jo hallitusohjelmassa todettiin tämä — työrauha ensimmäiseksi kolmeksi vuodeksi. Tähän ei tehty isoja muutoksia ensimmäisten vuosien aikana, jotta näimme, miten tämä malli toimii. Nyt me näemme, mitä siinä on näitä epäkohtia. Esimerkiksi diagnoosimallin osalta voi sanoa, että tämä otettiin keskeneräisenä käyttöön. Siellä on vakavia ongelmia näissä diagnoosikirjauksissa edelleen. Me teimme sen selvityksen nyt talvella, ja tässä mallissa, esimerkiksi tässä laissa, tuodaan nyt korjausmahdollisuus, mikä laista on puuttunut. Eli ei olla päästy korjaamaan niitä mahdollisia ongelmakohtia siellä.

Tässä hillitään tosiaan eriytymistä, päivitetään diagnoosimallia, mutta kyllä ajattelen, että tämä kolmen vuoden kokemus tästä rahoitusmallista on tuonut myöskin sen käsityksen, että me tulemme tarvitsemaan kokonaisuudistuksen. Mutta se on vuosien työ. Me käynnistämme nyt tämän kokonaisuudistuksen taustaselvityksen, joka tulee palvelemaan tätä parlamentaarista työtä, mutta koska me joudumme vielä muutaman vuoden pärjäämään tällä nykyisellä rahoitusmallilla, niin tähän on tärkeää tehdä nyt nämä uudistukset. Mutta lähdetään käymään yhdessä, ja toivon yhteistä rohkeutta tämän rahoitusmallin rohkealle uudistamiselle parlamentaarisisessa työryhmässä. Sitä totisesti tarvitsemme. — Kiitoksia, arvoisa puhemies. [Välihuutoja]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2026 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset ministerille. — Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 14.50.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 18.53.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 4 käsittelyä. — Siellä on ensimmäisenä edustaja Lindén. Olkaapa hyvä.

18.53 **Aki Lindén sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä soterahoituslaki on varmasti yksi niitä kaikkein eniten käsiteltyjä lakeja täällä eduskunnassa, ja me olemme nyt saaneet pala kerrallaan erilaisia muutosehdotuksia tähän lakiin. Tietysti sosiaali- ja terveysministeriö ja valtiovarainministeriö perustelevat sitä, että ne tulevat tällä tavalla yksittäisinä ilman uutta kokonaisarviota, milloin kiireellä ja milloin muilla tekijöillä, mutta nyt meillä on tällainen eräs kooste näistä muutoksista. Tärkeintä tässä tietenkin on nähdä kokonaisuus. Täällä on hyvin paljon monimutkaisia yksityiskohtia, ja vaikka meillä ei ole tapana kesken olevaa valiokuntakäsittelyä millään lailla referoida enkä itsekään aio niin tehdä, niin sen verran voitte varmasti ymmärtää, että kyllä tämä lakiesitys koetaan aika monimutkaisena. Itse käytin nyt varsin paljon aikaa käydäkseni tätä läpi ja olin myös sen lausuntokierroksella olleen luonnoksen huolella käynyt läpi, koska tässähän on kysymys, niin kuin usein täällä on sanottu, siitä kaikkein suurimmasta momentista meidän valtion budjetissa eli hyvinvointialueiden rahoituksesta.

Se tärkein asia on tietenkin nyt tässä lakiesityksen painetussa versiossa sivulla 59, jolla on taulukko, joka päättyy siihen, että vuonna 29 verrattuna nykyiseen voimassa olevaan lainsäädäntöön annettaisiin hyvinvointialueille tässä taulukossa ja tässä lakiesityksessä olevin perustein 388 miljoonaa euroa vähemmän rahaa. Minusta on turha nyt kiistellä siitä, onko tämä leikkaus vai mikä, koska kaikkihan me tiedämme, että muista tekijöistä johtuen — vaikkapa kustannustason muutoksesta johtuen tai sitten tehtävien lisääntymisestä johtuen tai jälkirahoituksesta johtuen — tämä rahoitus muuttuu myös. Eli tämä on leikkaus siihen tasoon, joka muuten toteutuisi, mutta sitten on muita tekijöitä, jotka taas muilta osin nostavat tätä rahoitusta, ennen kaikkea tietenkin tuo kustannustason muutos eli hyvinvointi-indeksi.

Tässä on yhdeksän eri kohtaa, joilla on vaikutusta hyvinvointialueiden rahoitukseen, ja niistä kolme on merkittävämpiä kuin muut. Nimittäin ne muut eivät vaikuta kokonaisuuteen, mutta niillä on yksittäisiin alueisiin merkittäviä vaikutuksia. Valtiontalouden kannalta ne ovat sitten kustannusneutraaleja. Se tarkoittaa siis sitä, että saman verran kuin joidenkin alueiden rahoitus vähenee, niin sitten muiden alueiden rahoitus kasvaa. Keskityn sen takia nyt ihan lyhyesti näihin tärkeimpiin:

Eli tuosta 388:sta valtaosa eli 268 miljoonaa muodostuu tuon palvelutarveindeksin muuttamisen seurauksena. Mikä on tämä palvelutarveindeksi? Käytetään myös tämmöistä lyhennettä kuin ”some”, joka taas on lyhenne sanasta ”sosiaalimenot”. Eli kun tämä rahoituslaki säädettiin, niin tiedossa oli silloin huolella tehty THL-johtoinen tutkimus, joka

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2026 vp

osoitti, että keskimäärin noin yhdellä prosentilla ikärakenteen muutoksesta johtuen sosiaali- ja terveydenhuollon menot kasvavat vuosittain. Niinpä tuohon lakiin säädettiin sitten sellainen yhden prosentin lisäys vuosille 23 ja 24 ja sitten asetettiin kieltämättä sellainen tehostamistavoite, että se 1 prosentti putoaa 0,8:aan vuodesta 25 alkaen. Tämä on ilmaistu usein myös toisin, eli pudotettiin 20 prosentilla sitä palvelutarvetekijää, eli siitä annetaan vain 80 prosenttia. Tässä helposti voivat mennä nämä prosentit sekaisin, koska 80 prosenttia yhdestä prosenttiyksiköstä on tietenkin se 0,8 prosenttiyksikköä. No, nyt tähän tehdään vuodesta 27 alkaen sellainen muutos, että se pudotetaan sitten sinne 0,6 prosenttiyksikköön.

Samalla tehdään toinen muutos, se tulee voimaan vuodesta 28 alkaen. Eli määräaikaikseksi suunniteltu eli seitsemäksi ensimmäiseksi vuodeksi suunniteltu uuden järjestelmän eräänlainen muutostuki, jonka suuruus oli 0,2 prosenttiyksikköä, lakkaisi jo vuoden 28 alusta alkaen, kun se nyt voimassa olevan lainsäädännön mukaan olisi vielä ollut vuosina 28 ja 29 käytössä. Kun tämä muutos tehdään, niin siinä leikkautuu sitten hyvinvointialueiden rahoituksesta tasaisesti sama prosentuaalinen osuus eri hyvinvointialueilta, ja sen yhteisvaikutus on 268 miljoonaa.

Sitten tämä 120 miljoonaa tulee täältä siirtymätasauksesta kahdella tavalla. Ensinnäkin sen porrastusta muutetaan, ja sitten sinne tehdään semmoinen tasajakoinen säästö. Tämä jälkimmäinen on merkittävämpi. Sen osuus on 91 miljoonaa, ja tällä porrastuksella on siten kokonaisvaikutus 29 miljoonaa.

Näistä muodostuu sitten tämä 388 miljoonaa. Sitten en käy niitä tarkemmin läpi.

Täällä on näitä muita asioita, joilla on sitten vaikutuksia eri hyvinvointialueiden keskinäiseen rahoitussuhteeseen. En tässä nyt sen voimakkaammalla äänenävyllä tätä asiaa käsittele, mutta totean, että tässä nyt sitten lähes 400 miljoonalla eurolla on tarkoitus vähentää hyvinvointialueiden rahoitusta, ja kun tiedetään, millainen tilanne siellä on — irtisanomisia yhteenlaskettuna enemmän kuin oli sosiaali- ja terveystalalta peräti 90-luvun alun laamassa, palvelupisteiden jatkuvia sulkuja ja monia ongelmia — niin tämä tulee sitten lisäksi nykyisten muiden leikkausten tai säästöjen seurauksena näiltä osin selvästi heikentämään hyvinvointialueiden mahdollisuuksia tuottaa väestölle niitä palveluita, joita alueella tarvitaan. En sano tällä sitä, etteikö tuottavuutta pidä tehdä. Ehdottomasti pitää tehdä tuottavuutta, ja siitä tänään aamulla oli erittäin hyvä Sitran raportti, jonka olen ollut vastaanottamassa siellä tilaisuudessa, missä se esiteltiin, mutta ei myöskään pidä mennä tällä tavalla leikkaamaan tätä rahoitusta. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

19.01 **Vesa Kallio kesk:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Oleellista on ymmärtää, että mikään todellinen tekijä ei selitä hyvinvointialueiden valtavia rahoituksen lisäysten eroja. Toiset alueet voivat pitää jopa palvelut maksuttomina, kun muualla palvelumaksut pakotetaan korottamaan maksimitasolle, tai — niin kuin täällä on käytetty tätä termiä — tappiin, ja samalla leikkaamaan rajusti palveluista, kuten edustaja Lindénkin kuvasi äsken. Silti hallituksen taholta kuullaan toistuvasti syytteitä hyvinvointialueiden suuntaan, vaikka syy löytyy hallituksen piiristä. Varsinkin itäisen Suomen hyvinvointialueiden rahoitus, erityisesti Kaakkois-Suomen maakuntien, Etelä-Karjalan, Etelä-Savon ja Kymenlaakson, hyvinvointialueiden rahoitus, jää merkittävästi jälkeen muusta maasta. Vaikka hallitus on ainakin tekevinään oikeansuuntaisia korjauksia rahoitusmalliin, niin vauhti on aivan liian

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2026 vp

hidas eikä todellista tahtoakaan näytä oikein olevan. Tällä rahoitusmallin näennäisellä korjaamisella hyvinvointialueilla on edessä jatkuva sopeutusten ja yt-neuvotteluiden kierre. Onkin erikoista, miten onnetonta alueen hallituspuolueiden edustajien edunvalvonta tässä asiassa on ollut ja varsinkin itäisessä Suomessa.

Arvoisa puhemies! Täällä päivällä kuultiin ajoittain jopa surullisia puheenvuoroja, joissa elettiin vahvasti menneessä. Täällä on oppinut kuulemaan usein tätä menneessä elämistä, ja siinä tulee aina mieleen se, että kun aikoinaan tuli avioero, niin olen miettinyt, että jos minä menisin viikonlopuksi kotiin ja koko viikonlopun puhuisin siellä minun ex-vaimostani, niin mitenkä lämmin ja pörröinen tunnelma siellä mahtaisi olla. Täällä on kyllä vähän samanlainen olo, eli ei ehkä ihan niin rakentavaa eikä eteenpäin katsovaa. Tunnen nykyisen puolisoni sen verran hyvin, että ehkä en ota tätä riskiä.

Rahoitusmalliuudistus pitää tehdä nopeasti, ja ennen sen valmistumista ei hyvinvointialueiden eroja tule enää kasvattaa. Yksi keino on taata kaikille sama rahoituksen kasvu, jossa väestönmuutos otetaan huomioon, jolloin epäreiluuden kierre saadaan katkaistua. Nyt suunnitellut pienet muutokset johtavat siihen, että osa hyvinvointialueista joutuu vaatimaan riittävää rahoitusta oikeusteitse. Perusteena tälle on se, että perustuslain mukaan sopepalvelut on turvattava kaikille. Hallituksen esitys kohdistaa kuitenkin palvelutarpeen kasvuun liittyvistä säästötoimista suurimmat leikkaukset Etelä-Savoon, Pohjois-Karjalaan, Kainuuseen ja Lappiin. Pienemmät vaikutukset kohdistuvat Länsi-Uudellemaalle, Keski-Uudellemaalle, Vantaalle—Keravalle ja Helsinkiin. Rahoitusmallin epäoikeudenmukainen korjaus jättää seuraavalle hallitukselle synkän perinnön monen muun hallinnonalan päätöksen lisäksi.

Arvoisa puhemies! Kuten täällä tänään on todettu myös hallituspuolueiden edustajien taholta, kyseessä on säästölaki — vajaa 400 miljoonaa euroa. Esityksessä myös myönnetään, että hyvinvointialueiden rahoitus kiristyy ja hyvinvointialueilla tasapainoilu perusoikeuksien toteutumisen ja riittävän rahoituksen välillä jatkuu. Esityksen vaikutusarvioiden mukaan rahoitus vähenee koko maan tasolla, mutta vaikutukset vaihtelevat huomattavasti alueiden välillä. Hallitushan tuotti uudet laskelmat lausuntokierroksen päättymisen aattona, mikä on poikanut kanteluita oikeuskanslerille liian lyhyestä lausuntoajasta. Myös tämä on asia, jota ei voi millään muotoa pitää hyvänä hallintona. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Merinen.

19.05 Ville Merinen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Itse olen Pirkanmaalta tullut kansanedustajaksi ja muuttanut Helsinkiin tässä matkan varrella — minä huomaan muutenkin, että tätä lakia moni katsoo sen oman alueen kannalta, ja se on tietysti täysin ymmärrettävää, kun me ollaan alueidemme edustajia — mutta kyllä tämä täällä Uudellamaalla hurjalta näyttää. Minä käytän esimerkkinä vaikka LUVNia ja HUSia, joissa on tehty aivan siis massiivisia irtisanomia, on sanottu satoja ihmisiä irti vuosina 24—25, yritetty sopeuttaa taloutta. Esimerkkinä vaikka tuo HUS, mikä on täällä se iso yhteistekijä. Se sai sitten lopulta talouden tuossa viime vuoden lopulla järjestettyä silleen, että se ei ole enää miinuksella, ja sitten heti tulee, ei nyt suoraan sinne, mutta tälle alueelle valtavia leikkauksia. Jotenkin se psykologinen puoli siinä on hurja. Minä huomaan, että ihmiset ovat ruvenneet nyt tällä alueella miettimään, kannattaako sitä taloutta niin väkisellä laittaa kuntoon ja kannattaako tehdä uudelleen tämmöisiä isoja toimenpiteitä, vaikka sille onkin tarvetta. Tietenkin tämä ihan älyttömältä tuntuu.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2026 vp

Muutenkin tuntuu, että tämä rahoituslain tämmöinen yksittäisten vuosien säätäminen ei ole pitkässä juoksussa mitenkään toimivaa. Onneksi nyt on alkanut se uusi parlamentaarinen työryhmä, mikä tätä sitten miettii pidemmälle. Tosi tärkeä porukka. Tänään ilmeisesti aloititte sen homman, keitä täällä nyt onkaan sieltä.

Olisin tässä samalla halunnut puhua myös terveydenhuollon asiakasmaksuista 2023—2027. Minä otin tähän taulukon, missä ovat nämä maksut ja niitten nousut tässä viimeisen neljän vuoden aikana. Terveyskeskuksen käyntimaksu vuonna 23 on ollut 20 euroa 90 senttiä, tänä vuonna 30 euroa 20 senttiä ja ensi vuonna nousee 36 euroon 24 senttiin. Eli 73,4 prosenttia nousua neljässä vuodessa. Sairaalan poliklinikkamaksu vuonna 23 on ollut 41,80, tänä vuonna 71,30 ja ensi vuonna nousee 78 euroon 40 senttiin. Nousu on prosentteissa 87,6 prosenttia neljässä vuodessa. Sitten päiväkirurgia: vuonna 23 päiväkirurgian maksu on ollut 136 euroa 90 senttiä, tänä vuonna 233,8 ja ensi vuonna 257 euroa 20 senttiä, ja tämä nousu on 87,9 prosenttia neljässä vuodessa. Jotenkin ihan älytöntä, että meidän julkinen terveydenhuolto nostaa tämmöistä vauhtia näitä maksuja. Normaalille ihmiselle nämä nousut ovat ihan älyttömiä. Ja järjettömin puoli tässä on vielä se, että meillä on tällä hetkellä 500 000 ihmistä, joiden asiakasmaksut ovat ulosotossa, puoli miljoonaa, 10 prosenttia suomalaisista. Ja ei kun vain maksut nousevat.

Tässä on jotenkin ihan älytön epäkohta, ja on hirveän vaikea ymmärtää tätä jatkuvaa asiakasmaksujen nostoa. Siis jotenkin se vie koko sen julkisen terveydenhuollon idean, minkä pitäisi olla vähän sama kuin koululla, peruskoululla, että kuka tahansa voi opiskella koulussa tai yliopistossa. Terveydenhuollossa julkisen idea on, että kuka tahansa saa apua, ei vain se, kellä on varaa maksaa 257 euroa päiväkirurgian maksua. Tämän epäkohdan halusin nostaa esille.

Sitten vielä yksi asia, mistä minä halusin sanoa. Minä kuulin vähän semmoista huhua, että kun tämän asian, tämän hyvinvointialueiden rahoituslain, pitäisi tulla StVn käsittelyyn, niin täällä kuulin semmoisen käytävähuhun, että tämä menisikin HaViin. Kyllähän nyt rehellisesti sanottuna tämä on enemmän StVn asia kuin HaVin asia. Siellä on meillä semmoiset sotegurut niin kuin Lindén, Laiho, Kiuru ja muut kumppanit, että kyllä he varmaan tietävät näistä enemmän kuin HaVin porukat. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, poissa. Edustaja Kokko.

19.09 **Jani Kokko sd:** Arvoisa puhemies! Varmasti jokainen ymmärtää, että jos yli 300 sotejärjestäjästä siirrytään 20 järjestäjän malliin, niin sillä täytyy olla vaikutuksia palveluverkkoon, tapoihin tuottaa niitä palveluita, miten hyödynnetään järjestöjä tai yrityksiä palveluiden tuottamisessa. Siinä suhteessa on ymmärrettävää, että hyvinvointialueet, jotka nyt tekevät merkittäviä muutoksia, että annetut rahat ja henkilöstö saadaan riittämään sosiaali- ja terveyspalveluiden ja pelastustoimen laadukkaaksi järjestämiseksi, tarvitsisivat nyt ennen kaikkea sitä työrauhaa. Ja kyllä tämä budjettiveivaaminen on varmasti yksi sellainen asia, joka ei siellä hyvinvointialueilla sympatiaa herätä.

Jos katsoo muun muassa Pirkanmaata, jossa on heti alkuvaiheessa tehty vastuullisia mutta kovia päätöksiä liittyen muun muassa palveluverkkoon, aukioloaikoihin, palvelutapsopäätöksiin, niin he ovat saaneet annetut rahat riittämään, mutta nyt heitä odottaa 36 miljoonan euron leikkaus. Samaten Pohjois-Pohjanmaalla 37 miljoonaa euroa. Kyllä voidaan kysyä sen kannustavuuden perään, jos ne hyvinvointialueet, jotka ovat saaneet talouttaan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2026 vp

tasapainoon, menneet niiden ohjeistuksien mukaisesti, joutuvat nyt tässä tilanteessa kärsimään. Oma hyvinvointialueeni Keski-Suomi on viimein saamassa päätään vesirajan yläpuolelle, ja nyt sitten sieltäkin ollaan leikkaamassa rahoitusta muutamilla miljoonilla. Ehkä tässä mielessä toivoisi hallitukselta nyt tällaisen muutaman sadan miljoonan euron leikkauksen sijaan sitä työrauhan antamista hyvinvointialueille.

On varmasti ihan perusteltua kritisoida edellisen hallituksen soteuudistusta — siinä on minunkin mielestäni monia vikoja — mutta sehän ei tätä keskustelua vie eteenpäin tai edesauta ratkaisemaan asiaa, että täältä oikealta sekä vasemmalta joko kehutaan tai moititaan sitä edellisen hallituksen soteuudistusta. Hyvä on myös muistaa, että se oli 20 vuoden aikana ensimmäinen uudistus, joka läpäisi perustuslain seulan ja todettiin sellaiseksi uudistukseksi, joka voidaan toimeenpanna. Nyt on tietysti hyvä, että sitä nykyistä lainsäädäntöä kehitetään ja viedään eteenpäin. Sama tietysti koskee tätä rahoituslakia, joka ottaisi tulevaisuudessa entistä paremmin huomioon sairastavuuden mutta myös säilyttäisi sen kannustavuuden, että hyvinvointialueilla olisi kannustinta panostaa niihin ennalta ehkäiseviin palveluihin, että ne kalliimmat hoidot pystyttäisiin sitten tulevaisuudessa välttämään.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen.

19.12 Mari Holopainen vihr: Arvoisa rouva puhemies! Kuten täällä debatissa moni toi esiin, tässä on kyseessä leikkaus sotemenoista. Tärkeä keskustelu ja eduskunnalle erittäin iso päätös, jonka hallitus nyt esittää ja todennäköisesti vie läpi hallituspuolueiden voimin. Sen sijaan hallitus on osoittanut soterahoitusta toissijaisiin kohteisiin myöskin sotesektorilla.

Ministeri Ikonen sanoi, että nyt leikkauksia osoitetaan sellaisille alueille, joilla on taloudellista kantokykyä, mutta tämä meidän sotemallihan perustuu siihen, että tämä rahoitus on valtion rahoitusta eikä se ole alueiden rahoitusta, koska alueilla ei ole sitä veronkanto-oikeutta — toisin kuin monet asiantuntijat ovat ehdottaneet. Myöskin vihreät ovat esittäneet viime kaudella, kun tätä sotemallia rakennettiin, että alueilla olisi verotusoikeus. Tämä tietysti loisi sellaisia kannustimia, joita moni täällä peräänkuuluttaa. Alueiden kannattaisi silloin hoitaa asiat mahdollisimman tehokkaasti, kuten varmasti alueet nytkin yrittävät, mutta kyllähän tämä rahoitusmalli vie kannustimia, jos tosiaankin — kuten moni täällä on hyvin sanonut — asiat on hoidettu niin kuin edellytetään, on säästetty ja tehostettu, ja sitten sitä rahoitusta viedään niiltä alueilta vielä enemmän.

Kyllä minä kannan suurta huolta siitä, että kun tässä tehdään Helsingille erittäin isot leikkaukset — joita myöskin moni Helsingin hallituspuolueiden kansanedustaja on ainakin ennen eduskuntakäsittelyä vastustanut — ja sitten samalla myös Uudellemaalle, niin meillä on pian todennäköisesti käsissä aikamoinen kriisi myös HUSin rahoituksen osalta, josta on jo leikattu hyvin merkittävästi rahaa, kun nämä alueet ovat ne, jotka sitä HUSia pääosin rahoittavat. Meidän yliopistollisessa sairaalassa tehdään todella tärkeää tutkimusta ihan kaikkien suomalaisten kannalta, myös muiden alueiden kannalta, mutta aika vähän sitä merkitystä täällä huomioidaan tässä keskustelussa. Nythän me tiedetään jo, että Suomessa eräiden syöpähoitojen tulokset ovat jääneet pahasti jälkeen esimerkiksi muista Pohjoismaista. Eli ollaanko me pian siinä tilanteessa näiden leikkausten myötä, että meillä on yhä heikommat tulokset vakavien sairauksien hoitamisessa joiltain osin nähtävissä. Kyllähän se todennäköisesti siihen voi johtaa, jos näin isoja irtisanomisia, leikkauksia, joudutaan tekemään.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2026 vp

Sitten samaan aikaan hallituksella riittää rahoitusta tämmöiseen yli 65-vuotiaiden fysioterapiakokeiluun. Tämä on varmasti ihan hyvä asia, mutta jos näitä asioita pitää tiukassa budjettitilanteessa pistää tärkeysjärjestykseen, niin kyllä tämä hallituksen valinta on aivan käsittämätön. Sanotaan, ettei ole rahoitusta, mutta sitten on täysin sattumanvaraisiin kokeiluihin kuitenkin aika paljon riittänyt rahoitusta. Pidän tätä linjaa kyllä kestävämmänä.

Siitä minä olen samaa mieltä, että tätä rahoitusmallia pitää kehittää. Sen varmasti lähes kaikki ovat täällä allekirjoittaneet. Ja sitten uskon, että eri alueilla on eri näkemyksiä siitä, mihin suuntaan pitää kehittää, koska tämä on tällaista nollasummapeliä ainakin siihen asti, kun jonkinlainen verotusoikeus mahdollisesti joskus saadaan aikaiseksi. Mutta parlamentaarinen kehittäminen on erittäin vaikeaa, koska siellä on jokaisella alueella sitten omat puolustajansa. Ehkä sellaisia asioita, mitä voidaan kuitenkin yhteisesti todeta, on, että tämä diagnoosipohjainen malli on erittäin hankala toteuttaa. Siinä on monia puutteita tullut esiin. Tiedetään, miten niitä diagnooseja kirjataan eri tavoin eri alueilla ja tästä tulee erilaisia tuloksia sitten tälle rahoitusmallille. On myös tätä ylidiagnosointia ja niiden kirjauksia tapahtunut. Tästä olemme myöskin julkisuudessa saaneet lukea.

Eli nämä insenttiivit ovat ihan väärät monilta osin, kun pitäisi kannustaa siihen, että hyvinvointia lisätään ja terveyttä edistetään eikä maksimoida sitä sairastavuutta, mistä nyt sitten hyvin paljon tässä rahoitusmallissa maksetaan. Eli kyllä tämä tarvitsisi aivan erilaisen mallin, ja siinä mallissa sitten on varmasti tilaa niin järjestöille kuin yksityisille yrityksille, joiden osalta myöskin tämä soterahoituksen leikkaaminen on nyt tilanteessa, jossa sitten niin työterveydessäkin kuin muualla supistetaan niitä palveluita. Mutta kokonaisremontinhan tämä tarvitsisi ja vahvan panostuksen sinne julkiseen terveydenhuoltoon, että ihmiset pääsevät nopeasti hoitoon silloin, kun tarvitsevat sitä. Hallitus vie kyllä tätä koko terveydenhuoltojärjestelmää ihan toiseen suuntaan. Tässä tosiaan näitä väestömäärältään suuria, kasvavia alueita ihan kohtuuttomasti rangaistaan, niin kuin täällä on tuotu esiin, kun että asiat on hoidettu hyvin, ja sitten tuodaan leikkauksia siihen perään.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Strandman poissa, edustaja Koskela poissa. — Edustaja Suhonen paikalla, olkaapa hyvä.

19.18 Timo Suhonen sd: Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Kun tänään olemme puhuneet tästä asiasta, mikä liittyy tietysti hyvinvointialueitten rahoituksen toteutumiseen, niin itseäni kummastuttaa debattipuheenvuorossakin esille tuotu asia siltä osin, että kun hyvinvointialueet ovat kuitenkin velvollisia tuottamaan niitä sosiaali- ja terveystaloudellisia palveluita ja sitten tässä salissakin muun muassa päätetään siihen liittyvistä rahoituksista, niin se on vähän ristiriitaista siltä osin, miten sitten saadaan sillä rahoituksella hyvinvointialueilla asioita toteutumaan, kuten kuuluisi.

Arvoisa rouva puhemies! Lainaan nytten tekstiä, joka tuli arvostamaltani hyvinvointialueen päättäjältä Varkaudesta: ”Useiden hyvinvointialueiden taloutta rasittavat merkittävästi myös ennen uudistusta kertyneet alijäämät. Kun nämä yhdistetään nykyisiin ja tuleviin leikkauksiin, kokonaisuus on muodostunut kohtuuttomaksi. Taloudellinen paine on ohjannut toimintaa jatkuvaan säästötilaan sen sijaan, että katseen pitäisi olla palvelujen kehittämässä ja ihmisten hyvinvoinnin edistämässä. Talous on toiminnan ykkösohjuri, mikä ei ole ollut uudistuksen tavoite. Jatkuvat yt-ruletit pyörivät ja aiheuttavat jatkuvaa epävarmuutta ja myös imagohaittaa sotealoille. Epävarmuus ja niukoilla resursseilla työskentely myös uuvuttaa ja sairastuttaa, minkä seurauksia sataa laariin myös taloudellisia

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2026 vp

menetyksinä muun muassa sairauslomien osalta. Ja sitten taas säästetään, ja kierre on siinäkin siis valmis. Myös tavoite, että palvelut ovat yhdenvertaiset, laadukkaat ja helposti saatavilla, karkaa koko ajan kauemmaksi, esimerkkinä Varkauden ja Iisalmen ympärivuorokautisen päivystyksen lakkautumiset. Palveluita keskitetään sitä kovemmalla kädellä, mitä nopeampia ja kovempia säästöjä tarvitaan, eikä vaikuttavuuden arviointia ehditä tehdä. Loppukustannukset ovat kuitenkin usein loppujen lopuksi kalliimmat kuin lähtötilanne oli. Tältä on helppo ummistaa silmät, kun vain nopeita euroja lasketaan ja jos ei katsota asiakkaan ja potilaan näkökulmasta, saatikka mitä tapahtuu heille, kenellä ei ole enää varaa eikä mahdollisuutta liikkua hoidon ja palveluiden ääreen. Keskitäminen heijastuu myös kuntien talouteen elinvoimaisuuden kautta. Jos ei ole palveluita, ei ole kohta asukkaitakaan.”

Arvoisa rouva puhemies! On siis hyvä huomioda se, että kun päätetään rahoituksesta hyvinvointialueitten osalta, niin sitten hyvinvointialueilla taas päättäjät joutuvat tilanteeseen, jossa tulee tapahtumaan asioita, joita ei pitäisi sitten tapahtua. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

19.21 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain muuttaminen on varmasti semmoinen lakiesitys, joka puhuttaa täällä meillä todella paljon. Siinä mielessä on hyvä käydä tätä lakiesitystä läpi vähän niin kuin taustojenkin kautta.

Ensinnäkin täällä on aika paljon puhuttu siitä, että vuosina 23—26 neljä miljardia euroa on laitettu hyvinvointialueille lisää rahoitusta, ja ajattelin ensin käydä läpi sen, mistä tämä rahoitus käytännössä on tullut. Tästä paljon parjatusta rahoituslaistahan ne perusteet siellä tulevat käytännössä, ja sitten sitä rahoitusta ovat pienentäneet tai suurentaneet tehtävämuu- tokset ja näin pois päin käytännössä.

Kun katsotaan vuoden 2022 lähtötilannetta, missä kuntien pohjalta katsottiin rahoituksen taso, niin se oli silloin noin 21,8 miljardia, melkein 21,9 miljardia siirtyviä kustannuk- sia katsottiin.

Vuonna 23 miljardimäärä, mitä rahoitukseen käytettiin, oli 23,2 miljardia euroa, eli nou- sua oli melkein 1 300 miljoonaa euroa. Kysymys oli siitä, että rahoituksen tason pohjana olivat ne vuoden 22 kustannukset, joita korotettiin — tässä nyt ollaan palvelutarveindeksiä katsomassa — palvelutarpeen kasvun, hintojen muutoksen ja uusien tehtävien perusteella. Siitä tuli tuo vajaa 1 300 miljoonaa siitä neljästä miljardista.

Sitten kun menttiin vuoteen 24, niin hyvinvointialueindeksi oli 2,53 prosenttia, ja se toi 593 miljoonaa rahaa lisää, ja sitten palvelutarpeen kasvu oli 283 miljoonaa. Nämä tuottivat sinne sen 900 miljoonaa, vähän ylitse, käytännössä.

Sitten kun menttiin vuoteen 25, niin silloin tuli isompi muutos, ja käytännössä palvelu- tarpeen kasvu tuotti 241 miljoonaa euroa ja sitten indeksi, joka oli kolme prosenttia, tuotti 733 miljoonaa euroa. Sitten kun katsottiin tämä jälkikäteistarkastus, joka tarkoitti, että vuoden 23 puolen tasoa nostettiin sillä 1,4 miljardilla, niin lopullinen summa, joka laitettiin vuonna 25 hyvinvointialueiden rahoitukseen, oli vajaa 2,2 miljardia euroa.

Nyt kun siirryttiin tähän vuoteen 26, niin taas katsottiin tämä palvelutarve, tuo 251 mil- joonaa, ja hyvinvointialueindeksi, joka oli nytten 3,25, toi 864 miljoonaa, ja käytännössä rahoituksen osalta siihen tuli 938 miljoonaa euroa. Eli käytännössä tämä paljon parjattu

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2026 vp

laki on tuonut nämä neljä miljardia euroa tähän hyvinvointialueitten rahoitukseen, ja sitä summaa ovat muuttaneet sitten ne tietyt tehtävämuutokset ja tietyt rajoitteet.

Nyt me keskustelemme taas tästä, miten tästä mennään eteenpäin, ja tämä palvelutarveindeksi on täällä isossa roolissa. Nyt sen osalta edelleen haetaan, kun se on ollut 0,8 nyt viimeisenä vuonna, se palvelutarve, joka tulee THL:n arvioitten pohjalta, ja on varmasti tästä eteenkinpäin noin prosentti, kun tämä ikärakenne tässä muuttuu ja muuta. Se palvelutarve on varmaan suuruusluokaltaan se prosentti. Nyt sitä leikataan niin, että sitä palvelutarvetta ei enää korvata kuin tämä 0,6, eli pitää tehdä tehostamistoimia, että tätä pystytään tekemään, tai sitten joitain muita toimia, joilla tähän vastataan. Eli kyllä tässä tämä nykyinsäädäntö on täällä pohjalla, ja varsin vähän on tullut tähän rakenteeseen muutoksia, kun katsotaan, mitä tässä palvelutarpeen ja tämän indeksin osalta on.

Eli voisi ajatella, arvoisa rouva puhemies, että meidän pitäisi miettiä, miten tätä rahoitustmallia jatkossa kehitetään, mikä on tämä tarveperustaisuus, minkälaista kannustavuutta se palvelutuotannossa antaa kustannuskontrolliin, ja ennakoivuus ja läpinäkyvyys. Tällaiset asiat siellä on varmasti yhtenä isona roolina, sitten yhdenvertaisuus- ja objektiivisuus-kysymykset. Eli kyllä meillä kehittämistä on, mutta tämä nykyinen rahoituslaki, niin paljon kuin sitä on parjattu, on kuitenkin toiminut tässä kohtuullisen hyvin, ja onneksi on toiminut, koska olisin ollut aika huolissani, jos ei tällaista rakennetta täällä taustalla olisi ollut. Mikä rahoitus tälle hyvinvointialueelle olisikaan annettu, jos tätä ei olisi ollut tässä pohjalla? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Laine-Nousimaa.

19.27 **Hanna Laine-Nousimaa sd:** Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esityksen keskeinen tavoite on turvata palvelut ja samalla hillitä kustannusten kasvua. Kokonaisuutta tarkasteltaessa syvemmin syntyy kuitenkin toinen kuva: kyseessä on ennen kaikkea leikkauslaki. Palvelutarpeen kasvusta aiotaan jatkossa huomioida vain 60 prosenttia. Samalla poistetaan aiempi korotus, joka on tunnistanut soteuudistuksen todelliset muutuskustannukset. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että rahoitus ei enää seuraa ihmisten todellista palvelutarvetta. Väestö ikääntyy, hoivan tarve kasvaa, mutta rahoitus jää jälkeen.

Arvoisa rouva puhemies! Erityisen ongelmallista tässä esityksessä on sen sisään rakennettu epäoikeudenmukaisuus. Esitys kohdistaa säästöjä kaikkiin hyvinvointialueisiin samalla logiikalla riippumatta siitä, miten alue on onnistunut järjestämään palvelunsa. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että myös ne alueet, jotka ovat tehneet leikkauspäätöksiä, tehostaneet toimintaansa ja pitäneet taloutensa kunnossa, joutuvat maksajiksi. Tämä on väärä viesti. Se syö kannustimia, se rankaisee onnistumisesta.

Uusi rahoitusmekanismi vie rahoitusta myös alueilta, joilla rahoitus olisi kasvamassa. Rahoituksen kasvuun on perusteltu syy: tarve kasvaa esimerkiksi väestön ikääntymisen, sairastavuuden tai pitkien etäisyyksien vuoksi. Tämäkään ei ole perusteltua ja oikeudenmukaista.

Arvoisa puhemies! Samaan aikaan tiedämme, että monilla alueilla kamppaillaan jo nyt peruspalveluiden turvaamisen kanssa. Hoitojonot ja kasvavat palvelutarpeet eivät katoa säästämällä paperilla. On hyvä, että rahoitusmallia kehitetään ja että päätöksiä pyritään tekemään tutkimukseen perustuen. Mutta tämän esityksen ongelma on selvä: se lähtee säästöt edellä, ei ihmisten palvelutarpeet edellä. Hyvinvointialueiden rahoituksen pitää olla oikeudenmukaista, ennakoitavaa ja ennen kaikkea riittävää. Nyt se ei sitä ole. Lähtötilanne

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2026 vp

kaan eri hyvinvointialueilla ei ole ollut tasapuolinen eikä oikeudenmukainen. Sitä kohti meidän pitää kuitenkin päästä tulevaisuudessa.

Jos haluamme aidosti kannustaa tehokkuuteen ja hyviin käytäntöihin, meidän ei pidä leikata niiltä, jotka ovat onnistuneet, vaan levittää heidän toimintamallejaan myös muille alueille. Toimintojen tehokkuuden lisääminen voi vaatia ensin lisää rahaa. Uusien toimintatapojen käynnistyttyä säästöä alkaa syntymään. Kehittämiselle pitää antaa mahdollisuus ja alueille siihen työrauha. Hätiköiden saatetaan tehdä kokonaisuutta vahingoittavia päätöksiä, joita on vaikea myöhemmin korjata. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lohi poissa, edustaja Kilpi poissa. — Edustaja Mikkonen, Anna-Kristiina, tervetuloa.

19.30 Anna-Kristiina Mikkonen sd: Arvoisa rouva puhemies! Sosiaali- ja terveysministeriön äskettäin julkaiseman selvityksen mukaan hyvinvointialueiden kehitys on jo nyt eriytynyt, ja tällä lakiehdotuksen mukaisella mallilla se tulee johtamaan myös palvelujen eriytymiseen. Osa alueista saa kehitettyä palvelujaan ja pidettyä niitä jopa maksuttomina, osa joutuu palvelujen leikkauksien kierteeseen ja joutuu pitämään palvelumaksut lain sallimissa maksimeissa. Koko hallituksen esityksen vaikutus hyvinvointialueiden rahoitukseen on noin 388 miljoonaa euroa vähentävä vuoden 2029 tasossa. Kolmella alueella rahoitus lisääntyy, muualla vähenee. Hyvinvointialueille vyörytetään uusia leikkauksia ja aiheutetaan epävarmuutta tulevasta.

Tämä hallituksen esitys on jälleen yksi esityksistä, joka leikkaa hyvinvointialueiden rahoituksen kasvua ja siirtää rahoitusta pois alueilta, joilla palvelujen tarve on suuri. Rahoitusta jaetaan pelkästään väestömäärän perusteella noin 13 prosentin osuudella, minkä verran esimerkiksi Etelä-Savo menettää rahoitustaan väestötappion mukana. Ikäänntyvältä alueelta lähtijät ovat usein nuoria tai työikäisiä, jotka käyttävät muuttovoittoalueella enemmän työterveyden tai YTHS:n palveluja kuin hyvinvointialueen palveluita. Väestötappioalueelle jäävät paljon palveluja käyttävät ja iäkkäät, joiden palvelutarve on voimakkaassa kasvussa. Jatkuva sopeutusten kierre johtaa palvelujen heikentymiseen.

Arvoisa puhemies! Meillä Etelä-Savossa kausiasutuksen määrä on hyvinvointialueista suurin, noin 35 prosenttia suhteessa hyvinvointialueen väestöön. Jo nykyisellään hyvinvointialueemme joutuu kattamaan pelastustoimen rahoitusta muusta rahoitusosuudestaan usealla miljoonalla eurolla. Koska alue on laaja, suurelta osin pääkaupunkiseudulta tuleva kausiasutus tuo palvelujen kysyntään suuren kausivaihtelun ja kiinteistöjen määrä kasvaa. Hyvinvointialueen palvelutuotannolle muodostuu saaristoisuudesta ja vesistöisyydestä pysyvä lisäkustannus, joka tulee kompensoida rahoituksessa. Tällä esityksellä Etelä-Savon hyvinvointialueen saaristoisuuden perusteella saama rahoitus vähenee 700 000 eurolla. Esityksessä olisi varmistettava aluekohtainen rahoituksen riittävyys, kompensatiomekanismien riittävyys, ennakoitavuus sekä tietopohjan laatu — sekä korjausmenettelyjen läpinäkyvyys ja oikeusturva että kausiasutuksen parempi huomiointi esimerkiksi luomalla kausiasutuksen kiinteistöille pelastustoimea koskeva valmiusmaksu. Saaristoisuuden ja saaristoisten hyvinvointialueiden osalta lakimuutos olisi syytä tehdä vasta siinä vaiheessa, kun hyvinvointialueiden kaikki olosuhdetekijät päivitetään ja samassa vaiheessa voidaan reaalisesti katsoa, miten etenkin kausiasuminen tulee hyvinvointialueen rahoituksessa huomioida. Myös kausiasutuksen osittainen muuttuminen ympärivuotiseksi ja pitkien etäisyyksien vaikutus on huomioitava.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2026 vp

Lopuksi täytyy todeta, että hyvinvointialueiden rahoitusta ja tulevaisuuden muutostarpeita ollaan parhaillaan pohtimassa parlamentaarisesti. On hämmäntävää, että samalla kun pohditaan tulevaa yhdessä puolueiden kesken, hallitus tekee kuitenkin jatkuvasti omia muutoksia ja heikennyksiä alueiden rahoitukseen. Hyvinvointialueet tarvitsevat työrauhaa ja aikaa palvelujen kehittämiseen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Wallinheimo.

19.34 **Sinuhe Wallinheimo kok:** Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on hallituksen esitys hyvinvointialueiden rahoituslain muuttamisesta. Kyse on merkittävästä uudistuksesta. Soterahoitus kasvaa koko maan tasolla seitsemän prosenttia vuosina 2026—29, ja yhdelläkään alueella rahoitus ei vähene — siis rahoitus ei vähene. Hallitus turvaa palvelut ympäri Suomen mutta samalla hillitsee kustannusten kasvua. Aivan niin kuin soteuudistuksen alkuperäinen tarkoitus olikin.

Arvoisa puhemies! On kuitenkin syytä pysähtyä Keski-Suomen tilanteen äärelle. Kustannusten kasvu on ollut maan nopeinta vuodesta 20 lähtien. Asukaskohtainen alijäämä on lähes 1 200 euroa, eniten koko maassa. Tämän esityksen muutosten myötä Keski-Suomen rahoituksen kasvu jää 5,5 prosenttiin, koko maan seitsemän prosentin keskiarvon alle. Alueille kohdistuva rahoituksen kasvun taittaminen on kuitenkin pienimmästä päästä. Tuore Keski-Suomen aluejohtaja Piia Vuorela on kuitenkin haastattelujen mukaan luottavainen Keski-Suomen tulevaisuuden suhteen. Alueella on osaavia ammattilaisia, ja alue on toimintakykyinen. Vaikeita päätöksiä on pystytty tekemään. Tätä taustaa vasten on tärkeää, että rahoituslaki käsitellään täällä eduskunnassa huolellisesti ja oikeassa valiokunnassa, sellaisessa valiokunnassa, jossa opposition kansanedustajat ovat osoittaneet kykenevänsä normaaliin yhteistyöhön ja rakentavaan haastamiseen.

Arvoisa puhemies! Haluan muistuttaa tämän salin jäseniä hallintovaliokunnan toimialasta. Hallintovaliokunnalle kuuluvat muun muassa alueiden yleinen lainsäädäntö, rahoitusjärjestelmän yleinen lainsäädäntö sekä pelastustoimen rahoitus. Nyt käsiteltävä rahoituslaki kuuluu juuri tähän toimialaan. Virkapohjakin on tätä esittänyt. Opposition pyrkimys ohjata asia sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan johtaisi onnistuessaan lähinnä hämminkiin ja viivytystaisteluun. Se ollaan tällä kaudella monta kertaa nähty.

Arvoisa puhemies! Suomalaiset ansaitsevat parempaa, onhan kyse niistä kaikista tärkeimmistä palveluista ja niiden rahoituksesta.

Arvoisa puhemies! Teen lopuksi esityksen: esitän, että tämä hallituksen esitys lähetetään hallintovaliokuntaan mietinnön laatimista varten.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Reijonen.

19.37 **Minna Reijonen ps:** Arvoisa puhemies! Edellisen, vasemmistohallituksen tekemä hyvinvointialueiden rahoitusmalli on osoittautunut epäonnistuneeksi. Se on liian monimutkainen ja liian huonosti kustannusten kasvua hillitsevä. Siksi nykyhallitus on tehnyt ja tekee malliin välttämättömiä korjauksia.

Käsittelyssä olevan esityksen ydin on se, että hyvinvointialueiden rahoitusta kehitetään hallitusti ja ennakoivasti. Palvelut on turvattava. Palvelut on turvattava, mutta samalla on uskallettava sanoa ääneen, että menojen kasvu ei voi jatkua nykyisellään. Oppositio puhuu mielellään leikkauksista, mutta aito tosiasia on se, että hyvinvointialueiden rahoitus on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2026 vp

kasvanut — on kasvanut — tällä hallituskaudella miljardiluokassa ja kasvaa tulevinakin vuosina. Ajatelkaa sitä.

Aiemmin tehdyissä toimissa ja tässä hallituksen esityksessä kyse on ennen kaikkea kustannusten kasvun hillinnästä. Hyvinvointialueiden rahoitus on melkein kolmannes koko valtion budjetista. Alueilla on itsellään suuri vastuu siitä, miten tämä valtava rahamäärä käytetään parhaiten kansalaisia palvelevalla tavalla. Perussuomalaisten mielestä rahoitusmallin tulee perustua todelliseen palvelutarpeeseen. Siksi tarvetekijöiden päivittäminen THL:n tutkimuksen pohjalta on perusteltua. Samalla on oikein, että yksityisen terveydenhuollon diagnoosien vaikutusta rajataan ja tietopohjan virheitä voidaan korjata. Rahoituksen pitää tietenkin perustua mahdollisimman oikeaan ja luotettavaan tietoon.

Arvoisa puhemies! Lopuksi totean, että hyvinvointialueiden rahoitusta koskevat esitykset kuuluvat mietinnölle hallintovaliokuntaan. Kannatankin edustaja Wallinheimon tekemää esitystä hallituksen esityksen lähettämisestä mietinnölle hallintovaliokuntaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén.

19.40 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Olihan tuo nyt todellinen epäluottamuksen osoitus sosiaali- ja terveysvaliokunnalle, jossa — niin kuin muissakin valiokunnissa — hallituspuolueilla on enemmistö, ja se kannatuspuheenvuoro tuli äsken vielä sosiaali- ja terveysvaliokunnan jäseneltä itseltään.

Kuitenkin on niin, että tällä kertaa tässä rahoituslain muutoksessa on kysymys hyvin paljon sosiaali- ja terveydenhuollon sisäisistä asioista. Siellä esimerkiksi diagnoosien käyttö, yksityissektori versus julkinen sektori, mitä diagnooseja käytetään ja muut tällaiset asiat ovat nyt keskeisesti sisällä, ja tämä on se perustelu, minkä takia nyt mietintövaliokunnan tulisi olla sosiaali- ja terveysvaliokunta. Tässä ei ole kysymys vain yleisestä rahoituslain rakenteesta, joka muuten, kun rahoituslaki säädettiin, perustui sosiaali- ja terveysvaliokunnan antamaan mietintöön, niin kuin koko se sotepaketti kokonaisuutena.

Otan tästä hallituksen esityksestä esille sivun 30. Siinä on erinomainen taulukko siitä, millä tavalla nettokustannukset ovat hyvinvointialueilla kehittyneet nyt tämän kuluneen kolmen vuoden aikana, ja lukuhan on kaikille tuttu varmasti muutoinkin, ainakin niille, jotka nyt ovat täällä salissa: 11,9 prosenttia vuonna 23, 2,9 prosenttia vuonna 24 ja ennakkotieto viime vuodelta, 1,6 prosenttia. Eli todella tiukoille on pystytty saamaan tämä kehitys, siis 1,6 prosenttia, alle 2 prosentin, viime vuonna. Eli se ensimmäinen vuosi tässä oli se ongelma, 11,9 prosenttia. Kunnissa muuten samaan aikaan menot kasvoivat 10 prosenttia. En ole kuullut täällä keskusteluja, missä niin sanotusti, kuvaannollisesti, levitetäisiin tuhkaa päälle ja revittäisiin hiuksia sillä, että niin huonosti ovat nämä kunnat hoitaneet asiansa, että kustannukset ovat niin paljon nousseet. Tämä on suunnilleen samaa tasoa, lievästi korkeampi oli hyvinvointialueilla, mutta jos ajatellaan, että kunnissa tällä hetkellä käyttötalouden menoista kolme neljäsosaa kohdistuu supistuvaan väestöryhmään eli lapsiin ja nuoriin, koska koulutus on se ala, ja hyvinvointialueilla se on sitten ikääntyvä väestö ja muu väestöosa, joka kasvaa, niin tämäkin jo selittää tuon eron. Eli ongelma ei tällä hetkellä, enää kahteen vuoteen, ole ollut tämä kustannusten kasvu, vaan ongelma on tämä rahoituksen väärä rytmitys. Se tulee kieltämättä sieltä hyvinvointialueen rahoituslaista, mutta se tulee juuri sillä perusteella, minkä erinomaisessa puheenvuorossa edustaja Lyly tässä hetki

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2026 vp

sitten totesi: kun tulee kompensatio siitä ensimmäisen vuoden suuresta alijäämästä, niin viime vuonna tuli sitten tätä ylijäämää.

Haluan korostaa tätä, että kustannuskehitys on saatu kuriin, ja tarvittaessa jatkan sitten puheenvuoroa vaikka toisella puheenvuorolla, eli en tule nyt pönttöön jatkamaan. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Merinen, haluatteko käyttää puheenvuoron? [Ville Merinen: Kiitos, arvoisa puheenjohtaja! Minä just niin myöhään tulin, että minä käytän vähän myöhemmin!] — Kiitos. Asia selvä. — Edustaja Hänninen, olkaapa hyvä.

19.43 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Tämä esitys koskee hyvinvointialueiden rahoituksen ydintä. Kyse ei ole teknisestä säädöspaketista vaan rahoitusperiaatteesta, jolla turvataan perustuslain edellyttämät sosiaali- ja terveyspalvelut koko maassa. Esityksen tavoitteena on hillitä kustannusten kasvua ja kehittää rahoitusmallia hallitusti. Hyvinvointialueiden rahoituksen määräytyminen ei saa johtaa siihen, että palvelujen saatavuus, yhdenvertaisuus tai alueellinen oikeudenmukaisuus vaarantuvat, vaikka meillä olisi Suomessa taloudellisesti hyvin vaikeaa ja tiukkaa.

Arvoisa puhemies! Tällä esityksellä ehdotetaan, että hyvinvointialueiden rahoituksen kasvua hillitään ja rahoitusta jaetaan aiempaa tavoitteellisemmin. Se on välttämätöntä Suomen nykyisessä taloustilanteessa. Jatkossa valtio korvaisi vain osan palvelutarpeen kasvusta, mikä tarkoittaa, että alueilla on etsittävä ratkaisuja vastata palvelutarpeen kasvuun omalla toiminnallaan. Samalla rahoitukseen tehdään usean vuoden aikana harkittuja säästöjä ja vanhaan järjestelmään jääneitä pysyviä siirtymätukia puretaan vähitellen. Emme tee ikäviä päätöksiä, sopeutuksia, siksi, että se olisi hauskaa. Teemme niitä siksi, että tilannekuvan hyvinvointialueilla ja niiden rahoituksessa tulee vastata todellisuutta. Esimerkiksi vuoden 2022 tilanteeseen perustuvat pysyvät siirtymätasaukset eivät enää vastaa nykyistä todellisuutta, jossa alueiden väestö, kustannukset ja palvelurakenne ovat eriytyneet nopeasti. Sen vuoksi on perusteltua, että pysyvien siirtymätasauksen määrää vähennetään asteittain ja ennakoivasti vuoteen 2030 mennessä.

Arvoisa puhemies! On kuitenkin myös todettava, että palvelutarve ei kasva prosenttiosuuksina, se kasvaa ihmisinä: ikääntyvinä, monisairaina, syrjäytymisriskissä elävinä ihmisinä. Kun rahoitus kasvun osalta jää jälkeen todellisesta tarpeesta, paine siirtyy väistämättä palveluverkkoon, henkilöstöön ja hoitopäätöksiin. Tämä on riski, joka on tunnistettava jo lakia säädettäessä. Siksi tässä esityksessä rahoitusmalliin lisätään myös turvaelementti, jolla estetään äkilliset rahoitustason laskut yksittäisillä alueilla. Positiivista on myös se, että rahoituksen tarveperusteisuus säilyy. Kun rahoituksen laskentaa muutetaan vastaamaan paremmin todellista palvelutarvetta, rahoituksella katetaan myös todellista hoitoa. Rahoituksen tulee perustua niihin kustannuksiin, jotka todella jäävät hyvinvointialueiden vastuulle, ei siihen, kuinka paljon alueilla käytetään yksityisiä palveluja.

Arvoisa puhemies! Esitys sisältää perusteltuja ja tarkoin harkittuja suuntaviivoja, joiden avulla voimme rakentaa tulevaisuudessa kestävämpää Suomea. Työmme ei kuitenkaan lopu tähän lakiin, vaan tehtävämme on myös varmistaa, että esitetyt muutokset eivät johda siihen, että hyvinvointialueet ajautuvat tilanteeseen, jossa lakisääteiset palvelut ovat olemassa vain paperilla. Hyvinvoiva yhteiskunta syntyy turvallisuudesta, taloudesta ja terveydestä, ja tähän myös meidän tulee pyrkiä. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2026 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

19.48 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Täällä on tullut edustaja Lindénin puheen-
vuorossa esiin se, kuinka tämä kustannusten kehitys tässä on kuitenkin talttunut. Se on tässä salissa kaikkien mielestä varmaan hyvä asia, koska sehän oli yksi tavoite, että kun näitä alueita yhdistetään isommiksi alueiksi, niin voidaan hakea sitä tehokkuutta ja integraation kautta ja muitten toimenpiteitten ja tehostamisen kautta sitä kustannusten hallintaa.

Luulen, että siinä on vaikuttanut erityisen paljon myös se, että hyvinvointialueet ovat ulkopuolisten ostojen kannalta parempia osajia kuin yksittäiset kunnat ovat olleet aikaisemmin, kun ne ovat ostaneet näitä palveluja. Siinä mielessä tämä kysymys on tärkeä muistaa. Ja kuinka iso ostaja hyvinvointialue käytännössä on, siitä saa hyvän esimerkin jäänmurtajista: Pirkanmaan hyvinvointialue ostaa ulkopuolisia palveluja noin 1 200 miljoonalla eurolla vuodessa. Se on kahden jäänmurtajan verran vuodessa, ja kun Pirkanmaa on kymmenen prosenttia koko hyvinvointialueitten alueesta, niin se olisi 20 jäänmurtajan verran, mitä ostetaan vuodessa hyvinvointialueilla ulkopuolisia palveluja. Se kertoo siitä laajuudesta, kuinka paljon siellä ostetaan palveluja. Itse uskon, että myöskin tämä on ollut yksi tekijä, jolla näitä kustannuksia on saatu haltuun. Sitten myöskin nämä tehostamistoimet ja muut ovat tässä olleet taustalla.

Minä en näe tätä kokonaisuutta niin synkkänä kuin tässä nähdään. Meillä kuitenkin terveydenhuollon palvelutarve on 44 prosenttia meidän rahoituksesta hyvinvointialueilla, vanhustenhuolto on 17 prosenttia, sosiaalihuolto 19 prosenttia ja asukasperusteisuus on 13 prosenttia, sitten on pienempiä asioita muutama prosentti ja HYTE-kerroin on puolitoista prosenttia. Eli tämä rakenne on koko lailla hyvä. Ehkä sitä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä, sitä puolta, pitäisi miettiä ja sen osalta kehittämistoimia.

Sitten jos ajatellaan tämän rahoitusmallin toimivuutta, niin kyllä siitä nyt on muutaman vuoden kokemus ja tiedetään niitä kohtia, ja kaikki ovat täällä sanoneet, että sitä pitää evaluoida ja kehittää ja löytää siihen parempia malleja. Tässä mielessä ollaan vahvasti sitä mieltä, että tiedon pohjalta pitää tätä kehitystyötä tehdä, mutta se tarvemalli on siellä taustalla kuitenkin nyt vielä keskiössä ainakin muutaman vuoden tästä eteenpäin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Wallinheimo.

19.51 **Sinuhe Wallinheimo kok:** Arvoisa puhemies! Perun aiemmin tekemäni esityksen ja teen seuraavan esityksen, siis korvaavan esityksen: esitän, että tämä hallituksen esitys lähetetään hallintovaliokuntaan mietinnön laatimista varten ja lausunnoille sosiaali- ja terveysvaliokuntaan sekä perustuslakivaliokuntaan. [Aki Lindénin välihuuto — Sinuhe Wallinheimo: Hyvä!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Väyrynen.

19.52 **Ville Väyrynen kok:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tässä kun nyt olen taas koko illan kuunnellut tätä keskustelua ja yritin omassa debattipuheenvuorossani sinne viitata, niin me ollaan nyt kiistelty kohta kolme vuotta siitä, leikataanko vai eikö leikata rahoitusta. Olen ymmärtänyt, että meidän toimiin ollaan oppositiopuolella joka tapauksessa tyytymättömiä riippumatta siitä, ovatko ne leikkauksia vai eivätkö ne ole. Jokaista toimea, mitkä ovat vähentäneet sitä laskennallista rahoitusta tuleville vuosille, on vastustettu. Ja kuten

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2026 vp

debattipuheenvuorossa sanoin, minä olen ymmärtänyt tämän soteuudistuksen idean niin, että ennustettua kulukehitystä oltiin lähdössä taittamaan, ja kun tälle kaudelle lähdeettiin, niin se taisi olla 6,1 miljardia neljälle vuodelle, ja me ollaan nyt siitä semmoinen pari miljardia taitettu. Mikä se teidän tavoite olisi ollut? Minä olen sitä koko ajan odottanut, odottanut ja kysellyt aina silloin tällöin, että mikä teidän tavoite sitten oli tälle sotelle sen kulukehityksen taittamisen suhteen. Oliko se se viisi miljardia, vai olisiko se kuusi miljardia ollut kuitenkin hyvä kasvu tälle neljälle vuodelle, vai seitsemän vai kahdeksan miljardia? Se on minulle epäselvää, kun te olette kuitenkin joka kerta näitä toimia, millä me ollaan kunnioitettu sitä soteuudistuksen syvintä henkeä, kategorisesti vastustaneet, niin mikä siellä oli se perusajatus taustalla, että miten se meinattiin toteuttaa? Tämä on minulle ihan epäselvä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén.

19.53 **Aki Lindén sd:** Arvoisa puhemies! Mielelläni vastaan tässä edustaja Väyrysen kysymykseen, mikä sen kulukehityksen olisi pitänyt olla: sen olisi pitänyt olla se, mikä siinä vuonna 22 säädettyssä rahoituslaissa oli. Ei siellä mitään kuutta miljardia ollut, eikä tässä nyt olla mitään kahta miljardia sieltä vielä onnistuttu hallituksen toimesta pois nappaamaan. Noin 650 miljoonaa on onnistuttu vähentämään, ja tässä kun tulee nyt vielä 400, niin se miljardi rupeaa kyllä täyttymään.

Nyt täytyy muistaa, että tässäkin keskustelussa menevät koko ajan kahdet eri kulut ja kustannukset sekaisin, vaikka ne toisiinsa liittyvätkin. Valtion kustannus eli se rahoitus, mikä hyvinvointialueille annetaan, on eri kuin se sotealueiden kulukehitys. Kuten itse kerroin, sotealueiden kulukehitys on saatu putoamaan 11,9 prosentista ensimmäisenä vuonna 1,6 prosenttiin kolmantena vuonna. Sehän on ihan valtava muutos, ja se on siellä alueilla tehty. Se, että valtio on sitten joutunut laittamaan enemmän rahaa kuin mikä tämä kustannuskehitys on ollut, on johtunut siitä ensimmäisestä vuodesta, aivan niin kuin täällä edustaja Lyly kertoi. Ei kukaan tiennyt silloin, kun kunnat budjetoivat vuonna 21 soterahoitustaan vuodelle 22, joka muodosti pohjan sille valtion rahoitukselle vuonna 23, että vuonna 23 inflaatio on 10 prosenttia, palkankorotukset 6—7 prosenttia, ostopalvelujen kulut 15:tä prosenttia. Siitä tuli se 1,4 miljardin aukko. Kuka muu tai mikä muu voi täyttää sen aukon kuin valtio? Eivät kunnat voi, koska tämä ei ole enää kuntien toimintaa, ei se henkilökunta eikä johto voi. Se on valtio, jolloin valtio on kieltämättä joutunut laittamaan tähän enemmän rahaa kuin mikä se varsinainen kulukehitys siellä alueella on ollut johtuen siitä, että se ensimmäisen vuoden rahoitus oli käytännössä vajaan miljardin verran alimittainen verrattuna siihen, mikä oli se todellinen tarve. Tämä ihan lyhyesti tästä.

Minä vielä totean, että tämä palvelutarveindeksi, josta me nyt puhumme, perustuu tieteelliseen tutkimukseen, jonka nimi on SOME eli sosiaalimenot-malli, jonka on tehnyt THL. Tämä asia muodostaa nyt kaksi kolmasosaa koko tämän lain sisällöstä, sen 268 miljoonaa siitä 388:sta. Sen takia nimenomaan sosiaali- ja terveysvaliokunnan tulee nyt olla tässä se ensisijainen valiokunta eli mietintövaliokunta. Tämä palvelutarve on ollut siis 1,02 prosenttia vuonna 23, seuraavana vuonna 1,05 ja 1,07 seuraavana vuonna, ja tänä vuonna se on 1,02. Tämä perustuu siis nimenomaan ihan sellaiseen tieteelliseen tutkimukseen, mikä on tämän toiminnan sisältöä, ja ne asiat kuuluvat sosiaali- ja terveysvaliokunnalle, ei tämän lain yleinen rakenne, joka kieltämättä kuuluu hallintovaliokunnalle.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2026 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Reijonen.

19.57 **Minna Reijonen ps:** Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Wallinheimon tekemiä valiokuntiin lähettämisen esityksiä.

Samalla voisin kysyä vähän yhteen asiaan liittyen. Täällä edustaja Suhonen ja edustaja Siponen, jotka nyt eivät taida enää olla salissa, ovat ottaneet esille nämä Iisalmen ja Varkauden päivystysasiat. Koska nyt kuitenkin SDP ja keskusta ovat suurin puolue siellä hyvinvointialueilla, niin olisin kysynyt heiltä, vaikka valitettavasti he eivät ole paikalla, minkä verran rahaa pitäisi laittaa tähän Iisalmen ja Varkauden lääkäreiden varallaoloon, niin kuin euroja. Tällä hetkellä siihen menee euroja 332 000 vuodessa, eli 332 000 euroa laitetaan vuodessa Iisalmen ja Varkauden varallaoloon. SDP ja keskusta ovat suurin puolue siellä ja päättävät siellä hyvinvointialueella. Nyt kuitenkin sitten hyvinvointialue on päätännyt tällä tavalla, että päätösesitys perustuu alkuvuoden seurantaan ja tämä lääkäreiden varallaolo on päättymässä jo ensi kuussa, koska yöaikaiselle varallaolopalvelulle ei ole ollut tarvetta — elikkä ei ole ollut tarvetta, ja sitten tämä summa, mikä käytetään vuodessa, on 332 000. Niin olisin kysynyt edustaja Siposelta ja edustaja Suhoselta, paljonko heidän mielestään pitäisi laittaa rahaa tähän varallaoloon, jos siihen ei ole ollut tarvetta, ja nyt laitetaan 332 000. Mutta heitä ei näy nyt kiinnostavan, kun eivät enää salissa ole. Harmi, ettei tämä Iisalmen ja Varkauden asia nyt kiinnostanut enää. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

19.58 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Kyllähän se alkuperäisenkin sotemalli on rakennettu sillä tavalla, tämä rahoitusmalli, kun siellä tämä 0,8 oli tästä palvelutarpeesta, johon edustaja Lindén hyvin luetteli näitä vähän yli prosentin olevia palvelutarvekasvukuja.

Olisinkin kysynyt edustaja Väyryseltä, mutta hän jo ehkä ehtii lähtemään pois, mitä... [Ville Väyrynen: Katsotaan, onko hyvä kysymys!] — Mitä lukuarvoa te arvioitte palvelutarpeelle olevan tästä vuodesta eteenpäin? Onko se siellä yhden prosentin tasolla, vai onko se joku muu tästä eteenpäin? Se on se, minkä takia tässä pitäisi myöskin tätä näkökulmaa katsoa. THL on arvioinut sen varmaan noin yhden prosentin tasolle.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä eri alueitten osalta oleva tilanne: Kun täällä aika moni taho on jo aina välillä väläyttänyt, että pitäisi olla alueilla verotusoikeus, niin voisi ajatella, minkähänlaiset verotukset näillä eri alueilla olisi, jos tässä olisi verotuksella katettu näitä alijäämiä eri alueilla. Tämä olisi aika iso kysymys, kun sitä mietitään. Siinä mielessä itse pidän tätä valtion rahoittamaa sotejärjestelmää parempana, koska valtio kerää rahoja tuloveroista, pääomaveroista, arvonlisäveroista ja kaikista muista. Se on oikeudenmukaisempi kantotapa kuin se, että se olisi jakoperuste siellä alueella, joka olisi tavallaan tämän kuntaveron kaltainen verotus. Siinä mielessä nämä alueiden isot erot vain kertovat siitä, että ainakaan tässä vaiheessa, ennen kuin tämä rahoitus ja tilanne tasoittuvat alueiden välillä, ei ole alueelliselle verotukselle tilaa. Siinä mielessä tämäkin kysymys tässä varmasti, kun rahoitusta jatkossa mietitään, on katsottava.

Mutta en saanut vastausta tähän, kasvaako tämä palvelutarve prosentin vai joitain muita lukuja jatkossa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2026 vp

20.01 **Aki Lindén sd:** Arvoisa rouva puhemies! En tiedä, onko korrekti menettelytapa, että kysymme sieltä kateederin puolesta neuvoa. Eli tarkoitan sitä, että kun tämä keskustelu alkoi, niin kerrottiin puhemiesneuvoston päätös, joka oli, että lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan. Tuleeko minun — meidän — tehdä täällä nyt se esitys uudelleen, jotta se olisi käsittelyssä, kun täällä on tehty siitä poikkeava esitys, vai onko se lähtökohtaisesti mukana? Jos saan tähän vastauksen. Sitten jos ei tarvitse tehdä sitä, niin en tee sitä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Joo, kiitos kysymästä. Ei tarvitse tehdä uutusta, koska huomenna kun äänestetään, niin äänestetään sitten näistä kahdesta vastatusten, kyllä. — Sitten edustaja Reijonen.

20.01 **Minna Reijonen ps:** Arvoisa puhemies! Kyllähän näissä soteasioissa on paljon korjattavaa, ja sitten on nämä hallinnon kulutkin. Se tahtoo olla vähän niin, että näistä hallinnon kuluista ei aina paljon kärsitä puhua, ja nimenomaan niistäkin pitäisi kyllä puhua. Sehän on fakta, että aika monella hyvinvointialueella nuo palkkiot esimerkiksi puheenjohtajistossa saattoivat viisinkertaistua silloin, kun soteuudistus tehtiin. Puhun ihan omasta puolestani. Olin aikaisemmin sairaanhoitopiirissä hallituksen varapuheenjohtajistossa, ja se oli muutama tonni, mitä sitä maksettiin vuodessa, mutta sitten kun menin valtuuston varapuheenjohtajistoon, kun tuli tämä hyvinvointialue, se palkkio oikeasti noin viisinkertaistui. Että ovathan nämä puheenjohtajiston palkkiot muuttuneet aika paljon. Näistä ei puhuta minun mielestäni tarpeeksi edelleenkaan.

Sitten piilopuoluetuki — tätäkään ei ollut ennen kuin soteuudistus tehtiin. Elikkä demokratiatonneja syydellään valtuustoryhmille, mitkä voivat käyttää sitten näitä rahoja semmoisiin omiin tarpeisiinsa, missä tuetaan demokratiaa. Mutta tarvitaanko tämmöistäkään? Nämä demokratiatonnit eivät koskaan hoida.

Ja jos miettii sitten näitä luottamuspaikkoja, niin kun sanotaan, että näistä tuli säästöjä, niin kannattaisi varmaan laskea se kokonaisuus. Elikkä kun tehtiin hyvinvointialueet, päätettiin, että sinne tulee paljon myös semmoisia ei-lakisääteisiä paikkoja. Siinähan se asian pihvi onkin. Elikkä ne lakisääteiset poliittiset luottamuspaikat ovat ihan ok, mutta sitten on niitä ei-lakisääteisiä. Ja paljonko niitä ei-lakisääteisiä sitten on? Niitä on Suomessa yli 1 500 elikkä aika paljon, 1 500 tämmöistä paikkaa, mitkä eivät ole edes lakisääteisiä. Teinkin itse siitä toimenpidealoitteen, että näitä alettaisiin vähän vähentämään siellä hyvinvointialueilla. Ovatko nämä välttämättömiä? No eivät ole, ne eivät koskaan hoida.

Näissä on kyllä paljon semmoisia asioita, mihinkä pitäisi vielä puuttua. Kyllähän tässä on tämä järjestöjen juttukin, kovien pomojen palkkiot siellä. Minusta on hirveän hyvä, että ministeri Rydman näihin puuttui, koska näihin pitää puuttua. Se on tosiaan tärkeätä. Tämmöisistäkin asioista pitää uskaltaa puhua, mitkä ovat vähän kiusallisia — ainakin tuntuu, että joillekin puolueille kiusallisia — mutta minusta nämä on tärkeätä nostaa esille. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén.

20.04 **Aki Lindén sd:** Arvoisa rouva puhemies! Perussuomalaisten edustaja Reijonen pääsi nyt mielialiheeseen, ja kyllä tästä ihan mielelläni olen valmis keskustelemaan, koska uskallan väittää, että tällä hetkellä sosiaali- ja terveydenhuollon luottamusmiespaikkojen ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2026 vp

niistä maksettavien palkkioiden määrä on 80 prosenttia vähemmän kuin se oli ennen tätä uudistusta.

Otetaan esimerkiksi Varsinais-Suomi. Meillä oli erikseen sairaanhoitopiiri, sillä oli osavastuualueet, eli maakunta oli jaettu eri osiin ja niillä oli lautakunnat, oli erityishuoltopiiri, oli 27 kunnan 15 eri kuntainliittoa tai tämmöistä kuntayhtymäorganisaatiota, sitten oli Turun kaupungilla oma lautakunta. Kaikki tämä yhteenlaskettuna oli moninkertainen määrä luottamusmiespaikkoja, joista maksettiin näitä palkkoja. Kerran, kun näistä asioista täällä keskusteltiin, tulin niin uteliaaksi, että katsoin, että aika hyvän vuosipalkkion edustaja Reijonenkin sieltä Kuopion kaupunginhallituksesta sai, mutta nehän eivät tietenkään ollenkaan kuulu nyt tähän keskusteluun, vaan ainoastaan ongelmat ovat täällä hyvinvointialueilla. Haluaisin, että lasketaan vaikka ihan yhdessä tämä asia ja katsotaan, paljonko ennen meni rahaa ja paljonko nyt menee. Väitän, että se on noin 80 prosenttia vähemmän kuin mitä menee tällä hetkellä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

20.05 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Aina muistetaan nämä suuruusluokat näistä kokouspalkkioista ja palkkioista noin yleisestikin ottaen. Tuommoisesta vajaan 3 000 miljoonan budjetista ne ovat 0,1 prosenttia suuruusluokaltaan, niin että aina pitää tämä suuruusluokka muistaa.

Edustaja Lindén tuossa kuvasi sitä, mitä se aikaisemmin oli. Kyllähän tosiasia on, että myöskin niillä luottamushenkilöillä on aika paljon tehtäviä. Jos katsoo 20 000:n henkilön organisaatiota missä tahansa, niin kyllä siellä on kokouksia ja asioita pitää käsitellä hyvin monessa paikassa. Esimerkiksi Pirkanmaalla tilanne on se, että siellä on niin sanottu valiokuntamalli, joka myöskin käsittelee jo etukäteen asioita ja tekee mietintöjä niistä, mitä asioita tulee valmisteluun. Se on vähän toisenlainen käsittelymalli kuin muilla hyvinvointialueilla ja on todettu hyväksi. Me pienennettiin niitä toimielimiä tässä vaalien jälkeen jo, ja se todettiin, että se siirtotilanne oli hyvä, että siellä oli paljon. Samalla me myöskin, kun näitä valiokuntia on siellä, katsotaan niin, että jokaisesta kunnasta on edustus sitten saatu. Vaikka tämä ei enää kuntapohjainen järjestelmä ole, niin on pystytty tätäkin asiaa huomiomaan, että saadaan koko alue hallinnossa jollain tavalla mukaan näitä asioita käsittelemään.

Sitten näistä palkkioiden suuruuksista: Pirkanmaan hyvinvointialueen palkkioiksi käytännössä tuli Tampereen kaupungin palkkiot, kokouspalkkiot, ja meillä ei ole mitään kertautuvaa palkkiota. Se on yksi palkkio siitä kokouksesta, siellä ei ole mitään 50 prosentin korotuksia ja muita. Meillä on tämmöinen malli.

Sitten täytyy sanoa, että sairaanhoitopiirin palkkataso oli siellä hyvinvointialueiden palkkatason taustalla, kun johtajien ja muitten asioiden osalta tehtiin. Näitten järjestöjen rahoituksen osalta sanoisin, että järjestöjen rahoitus oli 380 miljoonaa pari vuotta sitten, ja nyt sitä leikataan 130 miljoonalla, sitä leikataan alas, että ollaan 250 miljoonassa.

Siellä noin puoli miljoonaa ihmistä tekee vapaaehtoista työtä. Sen järjestötyön arvo on yli kolme miljardia euroa Helsingin yliopiston laskelman mukaan, eli 300 miljoonalla, vähän yli, saadaan yli kolmen miljardin euron työpanos tältä osin, vapaaehtoistyötä. Sekin kannattaa muistaa, että se järjestötyö tukee tätä sosiaali- ja terveystaloutta ja hyvinvointialueitten työtä todella paljon. Se kolme miljardia on suurin piirtein sama työpanos kuin koko Pirkanmaan hyvinvointialue on tällä hetkellä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2026 vp

Täytyy nämä mittaluokat aina muistaa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Merinen.

20.08 Ville Merinen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! On pakko tarttua myös itse tuohon edustaja Reijosen kommenttiin. Minä ymmärrän hyvin sen, että nämä korvaukset valtuutetuille ja vaikka tämä, mistä mainitsitte, Reijonen, Iisalmen päivystyksen 300 000, ovat semmoisia ehkä kansalaisille helposti ymmärrettäviä asioita, ja ne summat herättävät ihmisissä tässä nykytilanteessa ärtymystä. Mutta jos minä nyt katson tätä listaa, niin vaikka Pohjois-Savo ei ole tästä teidän laistanne pahiten ottanut osumaa, niin teillä on kuitenkin tässä teidän hallituksen tekemässä laissa miinus seitsemän miljoonaa. Se on huomattavasti isompi summa kuin mistä äsken mainitsitte. Minun mielestäni olisi hyvä keskittyä näihin mittasuhteisiin, niin kuin tässä äsken puhuttiin. Olisinkin kysynyt: mitä mieltä olette tästä summasta, tästä seitsemästä miljoonasta, mikä Pohjois-Savolta lähti pois? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Reijonen.

20.09 Minna Reijonen ps: Arvoisa puhemies! Se on tosiaan sillä tavalla, että jos perustetaan kokonaan uusia hallinnon yksiköitä, niin kuin perustettiin nämä hyvinvointialueet, niin kyllähän siinä käy niin, että ne hallinnon kulut lisääntyvät. Jos perustettaisiin vielä joku yksi kokonainen uusi rälssi, niin sekö tavallaan sitten vähentäisi kuluja? Tällä logiikalla se ei näin ole. Nythän kunnat jäivät, kunnan hallitukset ja valtuustot jäivät kaikki tavallaan voimaan. Hyvinvointialueet tulivat erikseen, siihen tulivat valtuustot ja monenlaiset valiokunnat tai muut semmoiset mallit, ja sitten edelleen jäivät vielä maakunnat. Kyllähän nyt jotenkin voisi yhdistää näitä hallintojuttuja. Kyllä näissä hallinnoissa kuitenkin on sitä karsimisen varaa.

Edelleenkin olen sitä mieltä, että esimerkiksi meillä Pohjois-Savossa minusta on ihan hullua, että siellä on jopa luotu ei-lakisääteisiä poliittisia tehtäviä enemmän kuin lakisääteisiä. Eikö se ole hullunkurista? Pitäisi vähän miettiä, tarvitaanko nyt niitä.

Edelleenkin tästä Iisalimesta ja Varkaudesta kysyn, kun SDP ja keskusta ovat nimenomaan nyt lopettamassa sitä varallaoloa — ne ovat suurimmat puolueet siellä — minkä takia nyt näin on sitten käymässä, koska edustajat Suhonen ja Siponen aina ovat halunneet pitää sitä päivystystä. Miksi eivät enää pidäkään, mitä on tapahtunut? Kuitenkin siellä sitten on päätöksissä ollut, että ei enää ole tarvittu sitä. Halusin kysyä, mihinkä se perustuu.

Koen kyllä, että näihin hallinnon kuluihin kannattaa puuttua, vaikka tuntuu, että eräät puolueet vähän paheksuvat sitä. Oli puhetta, että minäkin olen kaupunginhallituksessa ja hyvinvointialueen hallinnossa ollut. Kyllä, olin molemmissa yhtä aikaa, ja koen, että ei ole mitään järkeä olla niin monella hallinnon tasolla. Neljällä tasolla jouduin olemaan jossain vaiheessa. Kaikki ovat tärkeitä tehtäviä, mutta käytännössähän se on niin, että maanantaina saattaa olla neljä kokousta päällekkäin, ja siinä ei ole mitään järkeä. Minä näen hyväksi sen, että edustajat eivät ole ihan kaikilla päättämistasoilla. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2026 vp

20.11 **Joakim Vigelius ps:** Arvoisa puhemies! Täällä on puhuttu sotejärjestöjen avustuksista osana tätä lainsäädäntökehikkoa ja lainmuutoksia, joita ollaan tekemässä. Tästä on käyty viime päivinäkin aika paljon puhetta vihreiden Sofia Virran ja toisaalta soteministeri Rydmanin toimesta.

Järjestökentällä tehdään paljon hyvää. Siellä on paljon toimintaa, jota oikeasti tarvitaan, mutta itse ajattelen, että ihan kaikkea ei tarvitsisi tukea. Ihan kaikki ei ansaitse tukea, tai ainakaan kaikki ei ansaitse niin paljon tukea kuin tällä hetkellä tukea myönnetään. No, tästä ollaan varmaan pienesti erimielisiä salin molemmin puolin, mutta minulla on täällä listaus erilaisista sotealan järjestöjen saamista tuista. Käydäänkö läpi? [Minna Reijonen: Kyllä!] — Hyvä.

Otetaan täältä ensimmäisenä: STEA-avustuksia sai kaksi vuotta sitten, kun STEA-avustukset olivat korkeimmalla tasollaan, 380 miljoonassa eurossa, Helsingin Diakonissalaitoksen säätiö uuden, liikkuvan ja luokse tulevan palvelun kehittämiseen Euroopan liikkuvalla väestölle sekä paperittomana eläville ihmisille Uudellamaalla [Minna Reijonen: Mitä?] 543 000 euroa. Se on aika paljon rahaa. Sen lisäksi HEED Association Finland ry sai 485 000 euroa maahanmuuttajataustaisten henkilöiden terveystietoisuuden lisäämiseen, omakielisen tiedonvälityksen, avoimien terveystapahtumien, ryhmätoiminnan ja niin edelleen edistämiseen. [Minna Reijonen: Mitä ihmettä?]

Transfeminiinit ry sai 450 000 euroa transhenkilöiden, erityisesti transnaisten ja transfeminiineiksi itsensä mieltävien henkilöiden, mielen hyvinvoinnin ja toimijuuden vahvistamiseen sekä yhdenvertaisuuden ja syrjimättömyyden edistämiseen neuvonnan, yksilöllisen tuen ja ryhmätoiminnan, tiedon välittämisen sekä vapaaehtois- ja kokemusasiantuntijatoiminnan avulla — 450 000 euroa. [Minna Reijonen: Liian pitkä lause ymmärtää!] Huhuh.

Suomen Venäjänkielisten Yhdistysten Liitto: 378 000 euroa STEA-avustuksia. [Minna Reijonen: Venäjän!] Päihde- ja peliongelmaisten venäjänkielisten läheisten hyvinvoinnin ja toimintakyvyn edistämiseen vertaisryhmätoiminnan, neuvonnan, palveluohjauksen sekä tiedon lisäämisen avulla 380 000 euroa. [Minna Reijonen: Menikö Venäjälle?]

Sen lisäksi Pohjois-Karjalan Setan Hobiles ry: pohjoiskarjalaisten seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvien hyvinvoinnin lisäämiseen vertaisryhmätoiminnan, yksilöllisen tuen sekä koulu yhteistyön ja koulutusten avulla 375 000 euroa.

Osuuskunta ura- ja ajatushautomo 3E: 320 000 euroa maahanmuuttajien osallisuuden edistämiseen lähiluontoa, ympäristökasvatuksen menetelmiä ja kiertotalousajattelua hyödyntävän ryhmämuotoisen toiminnan avulla — 320 000 euroa.

Suomen Punainen Risti, kaikkien tuntema: 248 000 euroa paperittomien toimintakyvyn ja elämänhallinnan tukemiseen vapaaehtoistoiminnan, paperittomien auttamisen ja eri toimijoiden välisen yhteistyön avulla — 250 000 euroa.

Jatketaanko? Helsingin Diakonissalaitoksen säätiö: 230 000 euroa Suomessa paperittomana oleskelevien toimintakyvyn ja elämänhallinnan tukemiseen etsivän työn, yhteisötoiminnan ja verkostoitumisen avulla — siis paperittomien, laittomasti maassa oleskelevien. [Minna Reijonen: Aivan järjetöntä!]

Kotimajoituksen tuki ry: Suomesta turvaa hakevien kotimajoituksen edistämiseen kotimajoitusverkostoa koordinoimalla, vapaaehtoistoiminnalla, neuvonnalla ja yksilöohjauksella sekä järjestö- ja viranomaisyhteistyöllä 230 000 euroa.

Espoon Maahanmuuttajien yhdistys ry: 170 000 euroa somalin- ja arabiankielisten maahanmuuttajanuorten oppimisedellytyksien ja työllistämisen edellytyksien vahvistamiseen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2026 vp

ryhmätoiminnalla, työpajoilla sekä henkilökohtaisella ura- ja opintoneuvonnalla — 170 000 euroa. [Minna Reijonen: Valtavasti!]

Ahjolan Setlementti ry: 150 000 erityistä sosiaalista tukea tarvitsevien tyttöjen ja poikien ja moninaisesti sukupuolensa kokevien osallisuuden vahvistamiseen ja yksilöllisen kasvun tukemiseen matalan kynnyksen toiminnalla, ryhmätoiminnalla ja isosisarustoiminnalla — 150 000 euroa.

Setlementti Tampere ry: kansalaistoimintalähtöisen, etnisesti monimuotoisen miestyön toteuttamiseen ja Miesten kansalaistalo Mattilan toimintaan 150 000 euroa.

Suomen Pakolaisapu ry: 150 000 euroa työttömien ja työttömyysuhan alla olevien maahan muuttaneiden ja erityisesti pakolaistaustaisten henkilöiden työelämäpolun tukemiseen valmennuksen, ohjauksen, mentoroinnin ja yhteistyökumppanuuksien avulla.

Suomi—Syyria Ystävyyssseura: maahan muuttaneiden arabiankielisten syrjäytymisen ehkäisemiseen, hyvinvoinnin ja osallisuuden lisäämiseen sekä kahdensuuntaisen kotoutumisen edistämiseen 145 000 euroa.

Monikko ry: ikääntyvien maahanmuuttajien syrjäytymisen ehkäisemiseen ja hyvinvoinnin lisäämiseen ja niin edelleen 140 000 euroa.

Toivola-Luotolan Setlementti ry: Kemin alueen maahanmuuttajien ja kantaväestön kaksisuuntaiseen kotoutumiseen 140 000 euroa. — Nämä ovat siis kaikki STEA-avustuksia, sotealan järjestöille annettuja avustuksia.

Moniheli ry: monikulttuuri- ja maahanmuuttajien kotoutumistyötä tekevien järjestöjen digitaatiojen lisäämiseen ja niin edelleen 140 000 euroa.

Tieto on valtaa ry — nimi ei kerro mitään, mutta minäpä kerron toiminnasta: somalin-kielisten maahanmuuttajaperheiden lasten ja nuorten kasvun ja koulunkäynnin tukemiseen iltapäivätoiminnan avulla 135 000 euroa.

Imatran Monikulttuuriyhdistys Kipinä ry, arvoisa puhemies: maahanmuuttajataustaisten osallisuuden ja toimintakyvyn vahvistamiseen ja niin edelleen 134 000 euroa.

Suomen Pakolaisapu: 132 000 euroa kotoutujien arjen kielitaidon ja toimintavalmiuksien vahvistamiseen vapaaehtoisten vetämien kieliryhmien ja asiointituen avulla.

Salon seudun romanit ry: romaniperheiden tukemiseen matalan kynnyksen toiminnalla Salon seudulla ja niin edelleen.

Minulla olisi tässä vielä sivuja jäljellä luetella näitä vaikka kuinka paljon, ja nämä ovat vain yksittäisiä poimintoja. Excelöin tässä jo pari vuotta sitten, että näitä meidän STEA-avustuksia, sosiaali- ja terveysalan järjestöjen avustuksia, ohjaantuu siis satoja miljoonia — niitä on nyt vähennetty, mutta satoja miljoonia — erilaisille järjestöille. Siellä tehdään paljon hyvää, siellä tehdään arvokasta työtä, mutta on aivan perusteltua tässä tilanteessa, jossa joka kuudes euro otetaan valtiossa velaksi ja jossa meillä on isot säästöt edessä tulevina vuosina, ja todellakin tarpeen se, että kriittisesti tarkastellaan sitä, minne meidän sadat miljoonat ohjaantuvat. Ihan sen puhtaan silmämääräisen excelöinnin avulla, mitä minä olen näistä tehnyt, sieltä tulee kymmenien miljoonien edestä erilaista monikulttuuri-, kotoutumistoimintaa, joka tulee kaiken sen muun valtiollisen toiminnan päälle. Kysymys kuuluu: kuinka paljon tätä toimintaa on varaa harjoittaa maassa, joka velkaantuu vaarallisen nopeasti? Uskon, että nykyistä vähemmän, ilman että se hyvinvointivaltiota romuttaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Reijonen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2026 vp

20.20 **Minna Reijonen ps:** Arvoisa puhemies! Olen oikeastaan järkyttynyt edustaja Vigeliuksen puheesta. En sen takia, että Vigelius puhui, vaan sen takia, mistä hän puhui, ja niistä totuuksista, mitä nyt tuli ilmi. En ole voinut ikinä kuvitella, mitenkä paljon tämmöistä järjestörahaa käytetään sellaiseen, mikä menee tavallaan ulkomaille, ulkomaalaisille. Aika huikeita summia. Kyllä nämä pitää perata auki. On järjestöissä paljon hyvää, tekevät paljon tärkeätä työtä, mutta kyllä nämä kaikki pitää perata auki, kun tämmöisiä summia, satojatuhansia, miljoonia, häviää vaikka minnekä ihmeellisyyksiin. Kyllä nämä on ihan syytä katsoa läpi tarkalla, tarkalla silmällä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ja vielä, edustaja Vigelius.

20.21 **Joakim Vigelius ps:** Arvoisa puhemies! En pyri pitkittämään istuntoa, jatkan vielä lyhyesti listauksen loppuun. Tein nopeita poimintoja tästä pitkästä Excelistä, jonka olen kasannut näistä STEA-avustuksista, ja haluan vain esimerkillistä sen, että kaikki järjestötyö ei ole sitä, että autetaan ihmistä kaikista pahimmassa mahdollisessa tilanteessa. Kaikki järjestötyö ei ole sitä, että autetaan sitä suomalaista, joka on pahassa tilanteessa ja tarvitsee lyhytjänteisesti tukea vaikka sitten järjestökentältä noustakseen ylös. Tosiasia on se, että jokaisessa järjestössä varoja kuluu kaikkeen siihen toiminnan järjestämiseen, koordinoimiseen, kokoustamiseen ja kaikkeen muuhun. Meillä on valtavasti päällekkäisyyttä järjestökentällä, ja on täysin perusteltua tässä ajassa perata läpi, olisiko siellä löysää, mistä ottaa, ja kohdentaa rahat siten järkevämmiin sinne, mihin niitä tarvitaan. Hallitushan päätti nimenomaan, että STEA-avustuksia vähennetään ja siitä noin puolet — tästä vähennetystä määrästä — ohjataan nyt uusimmassa erässä hyvinvointialueille, jotka voivat ohjata sitä sitten katsomiinsa kohteisiin.

Mutta jatkan listausta.

Joensuun seudun monikulttuuriyhdistys: 126 000 euroa maahanmuuttajataustaisten nuorten ja nuorten aikuisten osallisuuden ja kahdensuuntaisen kotoutumisen edistämiseen.

Samoin 126 000 euroa Lieksan Somaliperheyhdistys ry:lle maahanmuuttajataustaisten ja alueen muiden asukkaiden hyvinvoinnin, osallisuuden ja arjen hallinnan edistämiseen.

Rovalan Settlementti ry: matalan kynnyksen kohtaamispaikkatoimintaa maahanmuuttajille kotoutumisen edistämiseksi, 125 000 euroa.

Vuolle Settlementti ry: maahanmuuttajien ja valtaväestön kaksisuuntaista kotoutumista, kyllä.

Länsi-Suomen Romanit ry: työttömien nuorten ja osatyökykyisten palkkaamiseen järjestön yleishyödyllisiin tehtäviin. — Tätä oli muuten todella paljon näissä STEA-avustuksissa. Siis sinällään on hyväntekeväisyys ajatus, että palkataan työttömiä nuoria, mutta kysymys kuuluu, onko kestävä se, että vuodesta toiseen me avustamme kolmatta sektoria palkkaamaan käytännössä nuoria työttömiä järjestötoiminnan riveihin sen sijaan, että pyrittäisiin ohjaamaan nuoria esimerkiksi heidän koulutustaan vastaaviin tehtäviin tai vaikkapa sinne koulunpenkille, jotta he työllistyisivät joihinkin sellaisiin ehkä kansantaloudellisesti kannattavampiin tehtäviin. [Minna Reijonen: Oikein!] Meillä valitettavasti on yhteiskunnassa se tilanne, että järjestöjä ei ole varaa avustaa tässä mittakaavassa ja että ylipäätään kolmannen sektorin tulisi pystyä tekemään omaa varainhankintaa ja käyttämään omia resurssejaan muutenkin kuin valtiosta riippuvaisena.

109 000 euroa Kajaanin Työvoimayhdistykselle turvapaikanhakijataustaisten maahanmuuttajien elämänhallinnan ja toimintakyvyn vahvistamiseen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2026 vp

Elämä ja Valo ry: romaniväestön osallisuuden vahvistamiseen aluetapahtumien, koulutuksen ja yksilöllisen tuen sekä neuvonnan avulla, 108 000 euroa.

Elämä ja Valo ry: työttömien nuorten ja osatyökykyisten palkkaamiseen järjestön yleishyödyllisiin tehtäviin — jälleen kyseessä romanijärjestö, joka saa merkittävää tukea.

Suomen Somalia-verkosto: maahanmuuttajataustaisten nuorten työelämä- ja opintopolkujen tukemiseen, 88 000 euroa.

Suomen Pakolaisapu ry: Turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahaston hankkeen ”Rinnakkain — Antirasismia arkeen” osarahoitukseen järjestölle 81 000 euroa.

Mannerheimin Lastensuojeluliiton Lahden yhdistys on jälleen järjestö, joka tekee paljon hyvää mutta saa erillistä hankerahoitusta maahanmuuttajaäitien osallisuuden ja kotoutumisen edistämiseen vapaaehtoisen matalan kynnyksen ystävätoiminnan keinoin sekä yhdistyksen monikulttuurisen toiminnan kehittämiseen, 67 000 euroa.

Seta ry: jäsenjärjestöille kohdistettaviin avustuksiin, siis siihen, että Seta ohjaa saamaansa rahaa valtiolta omille järjestöilleen, 52 000 euroa.

Moniheli, Paremmiin Yhdessä ry, Familia ry, Espoon Monikulttuuriset lapset ja nuoret ry, IFTIN-SEURA ry, Monikulttuurinen varhaiskasvatus, koulu ja koti ry, Suomen Venäjänkielisten Keskusjärjestö ry, Afrikan Care ry ovat kaikki saaneet noin 50 000 euroa avustuksia työttömien nuorten ja osatyökykyisten palkkaamiseen järjestön yleishyödyllisiin työtehtäviin. [Minna Reijonen: No huh huh!] — Ai, täällä oli näitä vielä lisääkin. Sen lisäksi tismalleen samaan tarkoitukseen rahaa ovat saaneet Irakin Naisten Yhdistys ry, DaisyLadies ry, siis monikulttuuriyhdistys, Substance Abuse and Mental Health Association, SAMHA ry, Sahan-Seura ry, Seta ry, Tieto on valtaa ry, Pakolaisneuvonta ry, Lieksan somaliperheyhdistys ry, Suomen Somalia-verkosto ry, Suomen Syyria-ystävyyssseura ry, Jonsuun seudun monikulttuuriyhdistys ry, Pakolaisnuorten tuki ry, Pohjois-Karjalan Seta Hobiles ry, Lohjan Monitoimikeskus ry, Suomi—Syyria Ystävyysseura ry, Turvapaikanhakijoiden tuki ry, Monaliiku ry, Jade-yhteisö ry, Monikulttuurityö Mimosa ry, Suomen Romaniyhdistys ry, Kaakonkulman Kulttuurimylly ry, Monikulttuurikeskus Saaga ry, Imatran Monikulttuurisuusyhdistys Kipinä ry, Jyväskylän Romaninuoret ry, Suomen Romanifoorumi ry. [Minna Reijonen: Järkyttävää!] Kaikki saavat noin viitisenkymmentätuhatta, siis useita kymmeniätuhansia euroja, tähän tismalleen samaan kohteeseen: työllistääkseen nuoria erilaisiin monikulttuuriyhdistyksiin.

Sen jälkeen voidaan kysyä, kuinka mielekästä on, että hyvinvointivaltio, joka vakavasti velkaantuu, käyttää rahojaan tällä tavalla. Ja onko se niin käsittämätön ajatus, että hallitus, jonka tehtävänä on pitää maan taloutta kunnossa ja luoda rakenteellisia uudistuksia, katsoo pikkasen myös sitä, mihin niitä euroja käytetään, vaikkei pelkästään leikkaamalla maata saadakaan kasvuun? Mutta se on varma, että ainakaan tuhlailulla maa ei nouse kasvuun. Valitettavasti tätä listaa läpikäydessäni paljon jäi vielä lukematta. Minä näen täällä paljon sellaista, mistä voidaan vähentää, mistä voidaan leikata, mistä voidaan säästää, ilman että hyvinvointivaltion aivan ydintoiminnot siitä romahtavat. Tämä on minun viestini myös Sofia Virralle — jos satut kuulemaan. [Minna Reijonen: Ei ole paikalla!] Kyllä järjestökentälläkin riittää töitä tehtävänä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius varmasti tiesi, että tämä hallituksen esitys ei käsittele STEA-rahoitusta, mutta annoin teidän kuitenkin nyt puhua. Pyritään siihen, että pysytään asiassa. Näidenkin asioiden käsittely kyllä jossain vaiheessa tulee sitten esille.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2026 vp

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.